

2018 M. VEIKLOS ATASKAITA

TIKSLAI, REZULTATAI, TYRIMŲ APŽVALGA

TURINYS

APIE MOSTA.....	3
2018 M. VEIKLOS REZULTATAI.....	4
MOSTA TYRIMAI VIEŠOSIOS POLITIKOS GERINIMUI	4
VIEŠOSIOS POLITIKOS STEBĖSENOS DARBAI	9
VIEŠOSIOS POLITIKOS PLANAVIMO DARBAI	9
ATVIRI DUOMENYS IR INTERAKTYVŪS ĮRANKIAI	11
TARPINSTITUCINIS KOORDINAVIMAS.....	11
SUTEIKTOS EKSPERTINĖS PASLAUGOS.....	11
KOMUNIKACIJA IR MATOMUMAS	12
TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS.....	12
GEBĖJIMŲ STIPRINIMAS.....	13
2018 M. VEIKLOS FINANSAVIMAS	15
2019 M. VEIKLOS TIKSLAI.....	16
VEIKLOS TIKSLAS	16
RODIKLIAI	16
2019-2020 M. VEIKLOS KRYPTYS.....	16
TYRIMAI IR REKOMENDACIJOS VIEŠOSIOS POLITIKOS GERINIMUI.....	17
FINANSAVIMO RODIKLIAI	19
PRIEDAI 2018 M. TYRIMŲ APIBENDRINIMAI	20

APIE MOSTA

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (toliau – MOSTA) yra pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, veikiantis kaip viešoji įstaiga, kurios steigėja ir savininkė yra valstybė, o savininkės teisės ir pareigas įgyvendina Vyriausybės įgaliota Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (toliau – LRVK).

MOSTA įsteigta 2007 m. gegužės 23 d. kaip valstybės biudžetinė įstaiga. 2017 m. sausio 18 d. įregistruota kaip viešoji įstaiga įgyvendinanti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymą.

MOSTA yra ekspertinė institucija, teikianti įrodymais grįstą informaciją ir rekomendacijas dėl visuomenei aktualių politikos formavimo ir įgyvendinimo sprendimų priėmimo.

MOSTA veiklos sritys ir rūšys:

mokslo, studijų ir inovacijų stebėseną ir vertinimą

- vykdyti mokslo, studijų ir inovacijų stebėseną, vertinimą atsižvelgiant į valstybės, visuomenės ir ūkio poreikius;
- teikti Lietuvos Respublikos Seimui ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendacijas dėl mokslo, studijų ir inovacijų politikos tobulinimo, siekiant didinti mokslo, studijų ir inovacijų efektyvumą ir skatinti inovatyvios ekonomikos augimą;
- rengti mokslo, studijų ir inovacijų politikos strategines įžvalgas;
- rengti ir viešai skelbti mokslo, studijų ir inovacijų politikai formuoti ir įgyvendinti reikalingą įrodymais grįstą informaciją, įtraukti į šią veiklą mokslo, studijų, inovacijų sistemos suinteresuotąsias šalis;
- atlikti mokslo, studijų ir inovacijų politikos įgyvendinimo analizę ir teikti rekomendacijas, kaip ją tobulinti;
- teikti siūlymus, kaip derinti tarpinstitucinę ir tarpžinybinę veiklą mokslo, studijų ir inovacijų politikos srityse;
- atlikti Vyriausybės komisijos – Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginės tarybos (toliau – MTEPI taryba) sekretoriato funkcijas.

užimtumo stebėseną

- atlieka Lietuvos gyventojų užimtumo būklės, kaitos, tendencijų vertinimą, atsižvelgiant į valstybės, savivaldybių, visuomenės ir ūkio poreikius;
- atlikti Lietuvos gyventojų užimtumo prognozavimą;
- skelbti statistinę informaciją.

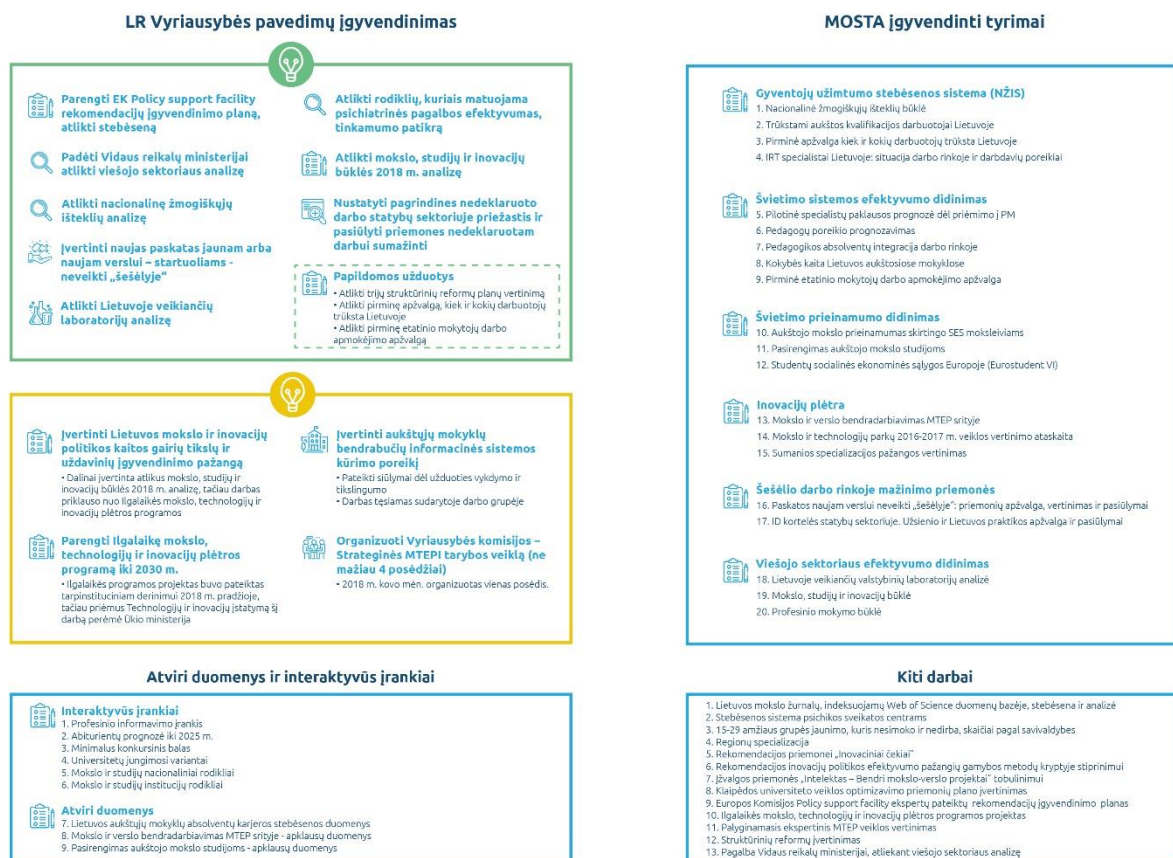
profesinio mokymo stebėseną

- vykdo profesinio mokymo ir žmogiškųjų išteklių stebėseną;
- atlieka kvalifikacijų poreikio prognozavimą ir rengia strategines įžvalgas, atsižvelgdamas į valstybės, visuomenės ir šalies ūkio poreikius;
- teikia strategines rekomendacijas dėl specialistų rengimo profesinio mokymo įstaigose ir atlieka šių rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną;
- atlieka teiktų strateginių rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną;
- renka duomenis, apdoroja, apibendrina, analizuoja ir skelbia statistinę informaciją.

2018 M. VEIKLOS REZULTATAI

PAGRINDINIAI VEIKLOS REZULTATAI

2018 m. MOSTA atliko 20 tyrimų gyventojų užimtumo, švietimo sistemos efektyvumo ir prieinamumo didinimo, inovacijų plėtros ir šešėlinės darbo rinkos mažinimo ir viešojo sektoriaus tematikose, atliko 3 stebėsenos įrankių paruošimo darbus, atliko 10 darbų, susijusių su politikos planavimu, parengė 6 interaktyvius įrankius ir viešai paskelbė 3 tyrimų duomenis naudojimui kitų institucijų, asmenų tyrimams.

TYRIMAI VIEŠOSIOS POLITIKOS GERINIMUI

Šioje lentelėje pristatomi MOSTA atlikti tyrimai ir pagrindiniai rezultatai. Tyrimų apibendrinimai pateikiami šios ataskaitos priede.

Tyrimas	Užsakovas	MOSTA pasiektas rezultatas
Gyventojų užimtumo stebėsenos sistema		
1. Nacionalinė žmogiškųjų išteklių būklė	LRVK	Tyrimas atliktas siekiant pristatyti sisteminius pokyčius ir galimais sprendimams įsivertinti. Apžvelgta žmogiškųjų išteklių situacija, gyventojų užimtumas, pajamų pasiskirstymas, taip pat apskričių specifika bei išskirtys savivaldybėse, specialistų integracijas į darbo rinką, Lietuvos piliečių emigracija.

		Tyrimo apibendrinimas pateiktas Ataskaitos priede
2. Trūkstami aukštos kvalifikacijos darbuotojai Lietuvoje	EIMIN	Tyrimas atliktas tikslu Ekonomikos ir inovacijų ministerijai parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl Lietuvoje trūkstamų aukštos profesinės kvalifikacijos specialistų“ Pateikta aukštos kvalifikacijos darbuotojų dalis, kurią reikia pakeisti per artimiausius 3 metus pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių.
3. IRT specialistai Lietuvoje: situacija darbo rinkoje ir darbdavių poreikiai	ŠMSM	Tyrimas atliktas tikslu jo rezultatus panaudoti paskirstant valstybės finansuojamas vietas studijoms Įvertinta informacinių ir ryšių technologijų (toliau – IRT) specialistų padėtis darbo rinkoje ir identifiкуotos pagrindinės kliūtys siekiant užtikrinti jų pasiūlos atitiktį pasiūlai.
4. Pirminė apžvalga kiek ir kokių darbuotojų trūksta Lietuvoje	LRVK	Apžvalgoje įvardinti rodikliai, kurie padeda identifikuoti darbuotojų trūkumą. Remiantis šiais rodikliais įvardintos profesijos. Taip pat pateikiama planuojamo augimo pagal ekonominės veiklos sektorius apžvalga. Remiantis apžvalgos rezultatais, pateikiamos išvados bei rekomendacijos, siekiant stebėti darbuotojų trūkumą Lietuvos darbo rinkoje. Remiantis pirmine apžvalga, šiuo metu kuriama metodika darbuotojų trūkumui įvertinti.
Švietimo sistemos efektyvumo ir kokybės didinimas		
5. Specialistų paklausos prognozė dėl priėmimo į profesinį mokymą	ŠMSM	Tyrimas atliktas tikslu jo rezultatus panaudoti paskirstant valstybės finansuojamas profesinio mokymo vietas Įvertintas kvalifikuotų darbuotojų numatomą poreikį 2017-2019 metais
6. Pedagogų poreikio prognozavimas	ŠMSM	Tyrimas atliktas tikslu jo rezultatus panaudoti formuojant 2018 m. priėmimą į pirmosios pakopos pedagogines studijas Atliktos Lietuvos ikimokyklinių, bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų (bendrojo ugdymo aprėptimi) pedagogų poreikio trumpalaikės (1 m.) ir vidutinės trukmės (4 m.) prognozės Parengta bendradarbiaujant su LRVK, ŠMM, Europos Komisija ir ekspertais iš Airijos bei Jungtinės Karalystės. Pateikti siūlymai skatinti ilgalaikį darbo sąlygų gerinimą pedagogams, kas gali prisidėti prie stojančiųjų ir įsidarbinimo problematikos sprendimo (DU, karjera bei mentorystė), pedagoginės studijos stipriausiuose

		universitetuose, strateginė vizija pedagogų rengimo srityje ir kt.
7. Pedagogikos absolventų integracija darbo rinkoje	LRS	Tyrimas atliktas tikslu jo rezultatus panaudoti sprendžiant mokytojų trūkumo problemą Palyginti įsidarbinimo ir pajamų rodikliai tarp pedagogikos krypties absolventų, įsidarbinusių pedagogais bendrojo ir/ar ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir tarp absolventų įsidarbinusių kitose pareigybėse, institucijose, veiklos sektoriuose. Nustatyti veiksniai turintys įtakos pedagogikos krypties absolventų pasirinkimui dirbti/nedirbti bendrojo ar ikimokyklinio ugdymo įstaigose.
8. Kokybės kaita Lietuvos aukštosiose mokyklose	ŠMSM	Tyrimas atliktas siekiant spręsti klausimus dėl aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo sistemos Nustatytos pokyčių sritys Lietuvos aukštosiose mokyklose po išorinio vertinimo 2010–2017 m.: studijų ir studentų, dėstymo ir dėstytojų, taikomosios ir mokslinės veiklos, strateginio valdymo, vadybos, bendradarbiavimo su socialiniais partneriais, infrastruktūros, savivokos ir organizacinės kultūros. Remiantis aukštųjų mokyklų atstovų pastebėjimais, išskirti kritiniai veiksniai, ribojantys išorinio vertinimo poveikį. Apibendrinti aukštųjų mokyklų ir išorinių ekspertų siūlymai dėl išorinio vertinimo tikslų, ekspertų kompetencijų, vertinimo proceso organizavimo, vertinimo kriterijų ir rodiklių, vertinimo išvadų ir rekomendacijų, grįžtamojo ryšio po vertinimo ir pagalbos aukštosioms mokykloms.
9. Pirminė etatinio mokytojų darbo apmokėjimo apžvalga	ŠMSM	Tyrimas atliktas tikslu įsivertinti etatinio mokytojo darbo apmokėjimo pokyčius įvedus naują modelį Išnagrinėta kaip keitėsi, priklausomai nuo buvusio darbo užmokesčio, vietovės ir amžiaus, mokytojų darbo užmokestis ir krūviai, įvedus etatinio apmokėjimo modelį.
Švietimo prieinamumo didinimas		
10. Aukštojo mokslo prieinamumas skirtingos SES moksleiviams	ŠMSM	Tyrimas atliktas sprendimams dėl socialinės atskirties mažinimo priemonių bendrajame ugdyme. Įvertinta, koku mastu Lietuvos bendrojo ugdymo ir aukštojo mokslo sistemos sudaro lygias galimybes įgyti aukštąjį išsilavinimą, nepriklausomai nuo SES ir kokios priemonės gali prisidėti prie pasiekimų atotrūkio mažinimo tarp skirtingų SES moksleivių grupių bendrojo ugdymo etape.

11. Pasirengimas aukštojo mokslo studijoms	ŠMSM	Tyrimas atliktas siekiant sukurti stebėsenos įrankį sprendimams dėl priėmimo į aukštąsias mokyklas sąlygų nustatymo ir bendrojo ugdymo aplinkos gerinimo. Atskleistas suinteresuotųjų šalių požiūris į moksleivių ir studentų pasirengimą studijoms aukštojoje mokykloje bei identifikuoti veiksniai, turintys įtakos pasirengimo kokybei.
12. Studentų socialinės ekonominės sąlygos Europoje (Eurostudent VI)	EK	Apžvalga siekiama paskatinti politines diskusijas apie socialinę dimensiją aukštojo mokslo sistemose bei prisidėti kuriant paramos sistemas studentams. Bendradarbiaujant su tyrėjų konsorciumu parengta tarptautinė ataskaita „Social and Economic Conditions of Student Life in Europe: EUROSTUDENT VI 2016 – 2018 Synopsis of Indicators“, kurioje pateikiami apibendrinti duomenys iš studentų apklausų organizuotų 28 šalyse EUROSTUDENT projekto metu. (darbas studijų metu, finansiniai sunkumai, išlaidos būstui, gyvenimo sąlygos bendrabučiuose) Parengta tematinė apžvalga „Combining Studies and Paid Jobs“, kurioje apžvelgiama dirbančių studentų situacija 28 šalyse, dalyvaujančiose EUROSTUDENT VI projekte. Tematinėje apžvalgoje pateikiama informacija apie studentų motyvus dirbti apmokamą darbą studijų metu, laiko valdymą derinant darbą ir studijas.
Inovacijų plėtra		
13. Mokslo ir verslo bendradarbiavimas MTEP srityje	ŠMSM	Tyrimas atliktas siekiant sukurti stebėsenos įrankį mokslo ir verslo bendradarbiavimo tendencijoms matuoti Atskleisti suinteresuotųjų šalių mokslo ir verslo bendradarbiavimui MTEP srityje kylančios kliūtis bei jį skatinantys veiksniai Sukurta kartotinių apklausų metodika, leidžianti stebėti, kaip vyksta mokslo ir verslo bendradarbiavimas ir matuoti pokyčius.
14. Mokslo ir technologijų parkų 2016-2017 m. veiklos vertinimo ataskaita	EIMIN	Aktualizuota MTP problematika bei galimas politikos bei MTP veiklos tobulinimo kryptis Tyrimo apibendrinimas pateiktas Ataskaitos priede
15. Sumanios specializacijos pažangos vertinimas	LRV	Tyrimas atliktas įgyvendinant LRV nutarimą Įvertintos prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtos ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptys ir jų prioritetų įgyvendinimo programos (toliau – Sumanios specializacijos programa)

Šešėlio darbo rinkoje mažinimo priemonės		
16. Paskatos naujam verslui neveikti „šešėlyje“: priemonių apžvalga, vertinimas ir pasiūlymai	LRVK	Tyrimas atliktas šešėlinės ekonomikos mažinimo sprendimams priimti Įvertintos naujos paskatos jaunam arba naujam verslui – startuoliams - neveikti „šešėlyje“ pasiremiant įrodymais grįsta praktika nedeklaruoto užimtumo mažinimo srityje.
17. ID kortelės statybų sektoriuje.	LRVK	Tyrimas atliktas šešėlinės ekonomikos mažinimo sprendimams priimti Apžvelgta užsienio ID kortelių taikymo statybų sektoriuje praktika ir, atsižvelgiant į Lietuvos kontekstą, pateikti siūlymai dėl veiklos mechanizmo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo įgyvendinant priemonę šalies mastu.
Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas		
18. Lietuvoje veikiančių valstybinių laboratorijų analizė	LRVK	Tyrimas atliktas įgyvendinant Valstybinės kontrolės rekomendacijas optimizavimo sprendimams priimti Identifikuotos dvi analogiškus tyrimus vykdančios valstybinių laboratorijų grupės: 1) analogiškus kriminalistinius ir teismo ekspertizės tyrimus atliekančių 8-ių laboratorijų, esančių Vidaus reikalų ministerijos ir Teisingumo ministerijos valdymo srityse, grupė, kurią sudarė Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio ir Šiaulių apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų padaliniai, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras ir Lietuvos teismo ekspertizės centras; 2) analogiški tyrimai maisto ir veterinarijos, naftos produktų ir aplinkos tyrimų srityse 7-iose valstybinėse laboratorijose, esančiose Žemės ūkio ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos valdymo srityse. Pagal tyrimo objektą sąlyginai išskirtos trys laboratorijų grupės.
Mokslo, studijų ir inovacijų, profesinio mokymo sektorių efektyvumo didinimas		
19. Mokslo, studijų ir inovacijų būklė	LRVK	Tyrimas atliktas siekiant pristatyti sisteminius pokyčius ir galimiems sprendimams įsivertinti Apžvalgoje susisteminta informacija, atspindinti Lietuvos mokslo, studijų ir inovacijų būklę. Pristatomi 2017–2018 m. priimti pagrindiniai nacionalinio lygmens sprendimai ir iniciatyvos, turėjusios įtakos mokslo, studijų ir inovacijų būklei bei jos kaitai. Apžvelgiamos išryškėjusios tendencijos finansavimo, priėmimo į AM, kokybės užtikrinimo, studijų organizavimo, absolventų įsidarbinimo,

		dėstytojų ir tyrėjų, MTEPI bendradarbiavimo ir rezultatų srityse.
20. Profesinio mokymo būklė	ŠMSM	Tyrimas atliktas siekiant pristatyti sisteminius pokyčius ir galimiems sprendimams įsivertinti Atlikta Profesinio mokymo būklės 2018 m. analizė (Profesinio mokymo (PM) kontekstas, ištekliai, raida (prieinamumas, kokybė, atitiktis valstybės, rinkos ir individo poreikiams), profesinis orientavimas, profesinio mokymo veiksmingumas), įvertinta pažanga ir parengti pasiūlymai dėl būtinų korekcinio veiksmų siekiant ilgalaikių tikslų.

VIEŠOSIOS POLITIKOS STEBĖSENOS DARBAI

Darbai	Užsakovas	Rezultatai
1. Lietuvos mokslo žurnalų, indeksuojamų Web of Science duomenų bazėje, stebėseną ir analizę	MOSTA	Atlikta mokslo žurnalų analizė leidžianti įvertinti Lietuvoje leidžiamų mokslo žurnalų tarptautiškumą aspektą.
2. Stebėsenos sistema psichikos sveikatos centrums	SAM	Pateikta pirminė rodiklių, nurodančių esamą situaciją, analizė tikslu tobulinti visuomenės psichikos sveikatos stebėsenos modelį.
3. 15-29 amžiaus grupės jaunimo, kuris nesimoko ir nedirba, skaičiai pagal savivaldybes	SADM	Nustatytos 15-29 amžiaus grupės jaunimo, kuris nesimoko ir nedirba, apimtys šalies savivaldybėse.

VIEŠOSIOS POLITIKOS PLANAVIMO DARBAI

Darbai	Užsakovas	Rezultatai
1. Regionų specializacija	VRM	Remiantis 2017 m. parengtomis regioninėmis apžvalgomis, dalyvauta VRM koordinuojamoje veikloje dėl regionų specializacijos lankant Lietuvos regionus. Taip pat parengta informacija naudota rengiant Lietuvos aukštųjų mokyklų optimizacijos planą, dalyvaujant sudarytoje darbo grupėje. Susitikimų metu, remiantis parengtomis apžvalgomis, teiktos rekomendacijos regionų atstovams svarstant galimas strategines investicijų, ekonomikos, švietimo kryptis ir jų stiprinimo planus.
2. Rekomendacinių gairių dėl priemonės „Inovaciniai	EIMIN	Parengti pasiūlymai Ūkio ministerijos vykdomos priemonės „Inovaciniai čėkiai“ tobulinimui.

čekiai“ pateikimas	tobulinimo		
3. Rekomendacijų ir įžvalgų dėl inovacijų politikos efektyvumo pažangių gamybos metodų kryptyje stiprinimo ir tobulinimo pateikimas	SADM		Parengti pasiūlymai inovacijų skatinimo politikos tobulinimui.
4. Įžvalgų dėl priemonės „Intelektas – Bendri mokslo-verslo projektai“ tobulinimo pateikimas			Parengtas verslo-mokslo bendradarbiavimo skatinimo politikos priemonių tobulinimo veiksmų planas.
5. Klaipėdos universiteto veiklos optimizavimo priemonių plano įvertinimas	LRVK		Parengtos išvados dėl priemonių plano atitikimo LRS ir LRV nutarimais iškeltų tikslų pasiekimą, įvertintas jo realistiškumas.
6. Europos Komisijos Policy support facility ekspertų pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo plano parengimas, įgyvendinimo stebėseną ir siūlymai	LRVK		Parengtas planas patvirtintas Vyriausybės Strateginėje MTEPI taryboje ir pateiktas Europos Komisijai
7. Ilgalaikės mokslo, technologijų ir inovacijų plėtros programos projektas	LRVK		Parengtas ilgalaikės mokslo, technologijų ir inovacijų plėtros programos projektas, apimantis tokios rūšies teisės aktui būdingas dalis – aplinkos (švietimo ir MTEPI sistemos būklės) analizę, tikslus, uždavinius, priemones, stebėsenos ir vertinimo rodiklius, nuostatas dėl įgyvendinimo; Programos projektas patvirtintas Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginėje taryboje; Programos projektas pateiktas derinti suinteresuotoms ministerijoms ir kitoms institucijoms, gautos jų pastabos ir siūlymai.
8. Palyginamasis universitetų ir mokslo institutų MTEP veiklos vertinimo organizavimas	LRV		<i>Vertinimas atliktas įgyvendinant LRV pavedimą.</i> Iš viso dalyvavo 31 institucija, 117 vertinamųjų vienetų, vykdomos MTEP veiklos lygį šešiose mokslo srityse įvertino 61 ekspertas

9. Struktūrinių reformų įvertinimas	LRVK	Įvertinti SAM, ŠMSM ir EIKMIN struktūrinių reformų projektai ir pateikti siūlymai.
10. Pagalba VRM atliekant viešojo sektoriaus analizę	VRM	Apdoroti ir VRM pateikti jų duomenys analizei atlikti

ATVIRI DUOMENYS IR INTERAKTYVŲS ĮRANKIAI

Pavadinimas	Įrankių (duomenų) sąrašas
Interaktyvūs įrankiai Žiūrėti internete	Profesinio informavimo įrankis Abiturientų prognozė iki 2025 m. Minimalus konkursinis balas Universitetų jungimosi variantai Mokslo ir studijų nacionaliniai rodikliai Mokslo ir studijų institucijų rodikliai Tikslas: pateikti aktualią, naudingą informaciją sprendimams priimti
Atviri duomenys Žiūrėti internete	Lietuvos aukštųjų mokyklų absolventų karjeros stebėsenos duomenys Mokslo ir verslo bendradarbiavimas MTEP srityje - apklausų duomenys Pasirengimas aukštojo mokslo studijoms - apklausų duomenys Tikslas: sudaryti sąlygas interesantams patiems atlikti aktualių duomenų analizę

TARPINSTITUCINIS KOORDINAVIMAS

2018 m. MOSTA organizavo 3 NŽIS komisijos posėdžius, kurių metu buvo aptarti NŽIS stebėsenos, profesinio prognozavimo, Lietuvos demografinės situacijos klausimai.

2018 m. MOSTA organizavo 1 MTEPI tarybos posėdį, kurio metu buvo aptarti valstybinių mokslo institutų pertvarkos klausimai, EK metodinės pagalbos veiksmų planas.

SUTEIKTOS EKSPERTINĖS PASLAUGOS

2018 m. MOSTA gavo pajamų už suteiktas paslaugas susijusias su įmonių samda ir darbuotojų darbo užmokesčio kaita, Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų socialinę ir ekonominę būklę, IRT specialistų pasiūla šalyje bei šių asmenų pasirengimu darbo rinkoje, inžinerijos pramonės aktualių specialistų pasiūla, jų situacija darbo rinkoje ir poreikį sektoriaus įmonėse.

KOMUNIKACIJA IR MATOMUMAS

2018 m. sistemingai plečiama MOSTA rezultatų sklaida siekiant visuomenei aktualiais klausimais formuoti objektyvia informacija grįstą viešąjį žinojimą.

Internetinė sklaida:

- MOSTA tinklapio lankomumas padidintas iki 165 tūkst. peržiūrų;
- 2018 m. pasiekta daugiau nei 600 paminėjimų nacionalinėje bei regioninėje žiniasklaidoje;
- 2018 m. buvo atnaujinta ekspertinės platformos „Agenda“ elektroninė versija. Paskelbta 15 tematinų straipsnių. Turėta apie 8,5 platformos puslapių peržiūrų. Pritrūkta apie 2,2 tūkst. naujų naudotojų;
- Inicijuotas naujas komunikacijos kanalas – MOSTA naujienlaiškis, 500 prenumeratų per metus;
- 2018 m. visuomenei pristatyti MOSTA sukurti interaktyvūs įrankiai, prie kurių buvo prisijungta daugiau nei 30 tūkst. kartų;

Renginiai

MOSTA organizuotuose renginiuose apsilankė 982 dalyviai.

2018-02-13	Mokslo ir verslo partnerystė: iššūkiai, idėjos, sprendimai
2018-02-19	Informacinis susitikimas su Lietuvos mokslo ir studijų institucijomis dėl palyginamojo ekspertinio MTEP vertinimo
2018-03-29	LEAN approach towards Innovation ecosystem development
2018-04-04	Žmogiškasis potencialas Lietuvoje: būklė ir perspektyvos
2018-06-19	Būklė 2018: mokslas, studijos, inovacijos
2018-06-28	Kuriant nacionalinę žmogiškųjų išteklių sistemą: pedagogų poreikio prognozavimas
2018-09-08	Diskusija Kaip sukurti Skandinaviją Lietuvos regionuose?
2018-10-22	Smart specialisation: progress and future prospects
2018-11-27	Workshop Policy experimentation and Innovation Mapping
2018-12-11	Profesinis mokymas 2018

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Siekiant efektyviai prisidėti prie tarptautinio bendradarbiavimo mokslo, studijų, inovacijų politikos sričių stiprinimo bei įsiliėti į tarptautinį ekspertinį tinklą, MOSTA darbuotojai dalyvauja tarptautiniuose projektuose ir tarptautinių darbo grupių veikloje, kuriuose dalinasi ekspertinėmis žiniomis.

2018 m. MOSTA pradėjo įgyvendinti 3 tarptautinius projektus aukštojo mokslo srityje:

- Europos Sąjungos Dvynių projektas AZ/14/ENI/OT/01/17 „Parama Azerbaidžano valstybei stiprinant aukštojo mokslo sistemą“. Projekto trukmė 24 mėn. Dalyvauja MOSTA, kartu su partneriais iš Lietuvos, Latvijos ir Prancūzijos.
- Eurostudent VII projektas. Projekto trukmė 36 mėn. Dalyvauja MOSTA, kartu su 6 užsienio. Konsorciumo lyderis Vokietijos aukštojo mokslo mokslinių tyrimų ir studijų centras (vok.: Deutsches Zentrum für Hochschul- und Wissenschaftsforschung, DZHW).
- Eurograduate projektas. Projekto trukmė 16 mėn. Dalyvauja MOSTA kartu su 8 užsienio partneriais.

2018 m. MOSTA toliau įgyvendina 2016 metais pradėtus 4 tarptautinio bendradarbiavimo projektus mokslo, studijų ir inovacijų srityse: BSN, P2L2, INCREASE ir MANUMIX.

2018 m. MOSTA, kartu su partneriais iš Suomijos, Estijos, laimėjo Europos Sąjungos Dvynių projektą MD 15 ENI SO 01 18 (MD/34) „Parama Moldovos Respublikai stiprinant profesinio mokymo sistemą ir didinant jos efektyvumą“. Projekto trukmė 24 mėn.

2018 m. MOSTA darbuotojai dalyvavo tarptautinėse darbo grupėse, kuriose buvo aptariami Bolonijos įgyvendinimas, mokslinių tyrimų ir inovacijų politika, sumanios specializacijos politikos priemonių įgyvendinimas, profesinis mokymas, žmogiškųjų išteklių gebėjimų prognozavimas, absolventų stebėseną, H2020 SC6 komiteto veikloje.

MOSTA darbuotojai dalinosi žiniomis (10 pranešimų) šiomis temomis:

- Iššūkiai tyrėjų mobilumui Baltijos jūros regione;
- Bendradarbiavimas MTEP srityje;
- Sumani specializacija;
- Mokslinių tyrimo palyginamasis vertinimas.

GEBĖJIMŲ STIPRINIMAS

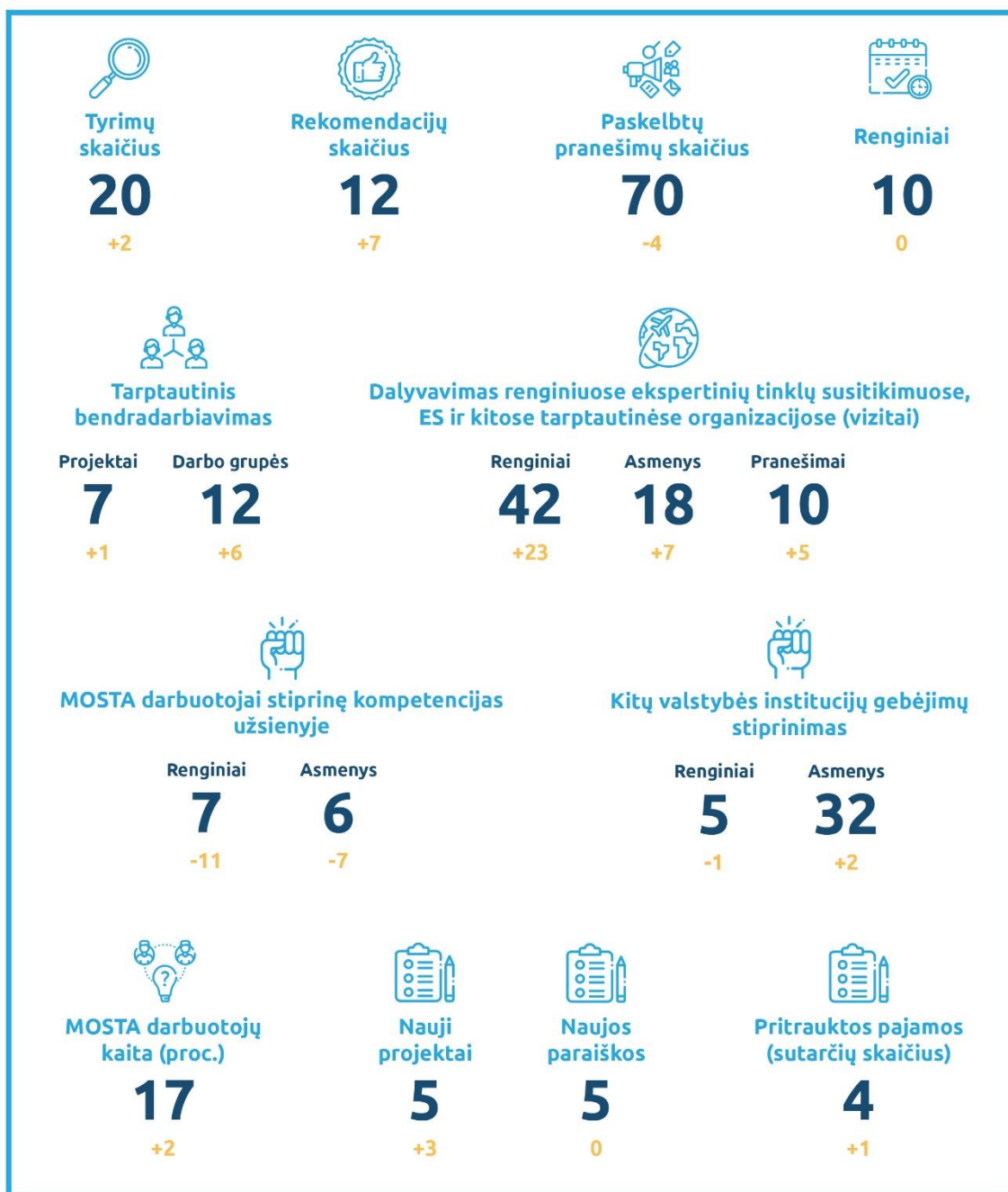
Siekiant efektyviai reaguoti į naujas mokslo, studijų, inovacijų politikos formavimo priemones ir iniciatyvas, MOSTA darbuotojai dalyvauja tarptautiniuose mokymuose, seminaruose, konferencijose.

2018 m. užsienyje kvalifikaciją kėlė 6 MOSTA darbuotojų. Dalyvauta 7 renginių. Kompetencijos stiprintos sumanios specializacijos, MTEP infrastruktūros politikos įgyvendinimo, kelrodžių formavimo, švietimo ekonomikos, mokslo ir inovacijų vertinimo tematikose.

2018 m. Lietuvoje kvalifikaciją kėlė 29 MOSTA darbuotojai. Dalyvauta 7 renginiuose. Kompetencijos stiprintos WEB dizaino, anglų kalbos įgūdžiai, asmens duomenų apsaugos seminaruose, komandos sutelktumo didinimo, viešųjų pirkimų, finansų valdymo srityse.

2018 m. MOSTA organizavo kompetencijų stiprinimo renginius valstybės institucijų darbuotojams. Organizuoti 2 renginiai Lietuvoje, kurių metu suteiktos žinios apie LEAN modelio taikymą inovacijų ekosistemos vystymui skatinant regioninę plėtrą, įvadas į politikos eksperimentą ir inovacijų žemėlapių sudarymą. Dalyvavo 26 dalyviai. Organizuoti 3 pažintiniai vizitai užsienyje inovacijų ir aukštojo mokslo politikos tematikose. Dalyvavo 6 dalyviai.

PALYGINIMAS SU 2017 M. VEIKLOS REZULTATAIS

2018 M. VEIKLOS FINANSAVIMAS

Istatinis kapitalas	153 575,00 eurai
Asignavimų valdytojas	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
Darbuotojai	2018 m. pradžioje MOSTA dirbo 35 darbuotojai. 2018 m. pabaigoje – 43 darbuotojai.
Gautas finansavimas	2018 m. MOSTA veiklos finansavimas buvo 1463,0 tūkst. eurų , iš jų:
	- 824,6 tūkst. eurų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama
	- 453,0 tūkst. eurų, valstybės biudžeto lėšos
	- 171,4 tūkst. eurų, tarptautinių organizacijų lėšos
	- 2,0 tūkst. eurų, kitos lėšos - 18,2 tūkst. eurų užsienio organizacijų lėšos
Panaudotas finansavimas	2018 m. MOSTA veiklos finansavimas buvo 2106,4 tūkst. eurų , iš jų:
	- 1518,3 tūkst. eurų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama
	- 453,0 tūkst. eurų, valstybės biudžeto lėšos
	- 126,1 tūkst. eurų, tarptautinių organizacijų lėšos
	- 2,0 tūkst. eurų, kitos lėšos - 7,0 tūkst. eurų užsienio organizacijų lėšos
Parama	2018 m. MOSTA paramos negavo.
Pajamos	2018 m. MOSTA pajamos sudarė 11,6 tūkst. eurų už suteiktas ekspertines paslaugas susijusias su MOSTA įstatuose numatyta veikla
Veiklos finansavimas	Tyrimams – 1075,8 tūkst. eurų Viešinimui – 72,9 tūkst. eurų Gebėjimų stiprinimui – 18,7 tūkst. eurų
Valdymo išlaidos	2018 m. MOSTA valdymo išlaidos sudarė 252,3 tūkst. eurų, iš jų darbo užmokesčio ir su juo susijusių mokesčių išlaidos sudarė 166,8 tūkst. eurų, MOSTA vadovui – 0 eurų.
Ilgalaikis turtas	2018 m. MOSTA įsigijo ilgalaikį turtą už 44,7 tūkst. eurų iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų, 5,9 tūkst. eurų iš valstybės biudžeto.

2019 M. VEIKLOS TIKSLAI

VEIKLOS TIKSLAS

Tikslas - teikti įrodymais grįstą informaciją ir rekomendacijas dėl mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų, šešėlinės ir socialinės ekonomikos, viešojo sektoriaus, švietimo sistemos ir rinkos poreikius atitinkančių žmogiškųjų išteklių plėtros.

Siekiant įgyvendinti tikslą **MOSTA uždaviniai**:

- gerinti Vyriausybės priimamų sprendimų kokybę
 - kasmet teikiant ne mažiau kaip 12 rekomendacijų mokslo, studijų, inovacijų, žmogiškųjų išteklių ir kitose svarbiose srityse
 - nuolat teikiant metodinę pagalbą valstybės institucijoms taikant MOSTA unifikuotą įrodymais grįsto valdymo sprendimų priėmimo metodiką
- suformuoti ir palaikyti strategines ir analitines kompetencijas, reikalingas įrodymams grįsto valdymo principų įgyvendinimui
 - sustiprinant valstybės institucijų įrodymais grįsto valdymo gebėjimus
 - išplečiant MOSTA ekspertines kompetencijas

RODIKLIAI

	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio mato vienetas	2019 m. planuojama reikšmė
1 uždavinys	MOSTA rekomendacijos viešosios politikos gerinimui	skaičius	8
	MOSTA veiklų įvykdymas	procentas	100
	Žiniasklaidai išplatintos MOSTA žinutės	skaičius	30
2 uždavinys	MOSTA sukurtos darbo vietos	skaičius	8
	MOSTA darbuotojų kaita	procentas	<15
	MOSTA darbuotojų pasitenkinimo lygis	procentas	>80

2019-2020 M. VEIKLOS KRYPTYS

Vykdyti tyrimus ir vertinimus mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų, šešėlinės ir socialinės ekonomikos, viešojo sektoriaus, švietimo sistemos ir rinkos poreikius atitinkančiose žmogiškųjų išteklių plėtros srityse.

Įveikinti įrodymais grįsto valdymo kompetencijų centrą, plėtoti analitinių kompetencijų institucinį tinklą.

2019-2020 M. PRIORITETINIAI DARBAI

TYRIMAI IR REKOMENDACIJOS VIEŠOSIOS POLITIKOS GERINIMUI

Užsakovas	MOSTA darbai	Terminas
Žmogiškųjų išteklių (ŽI) stebėsena		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Nacionalinė žmogiškųjų išteklių būklė	2019-04-30
	Metodika kiek ir kokių profesijų darbuotojų trūksta Lietuvoje	2019-06-30
	Lietuvos užimtumo statistika	2019-07-31
	Trūkstamų aukštos kvalifikacijos darbuotojų pritraukimo iš užsienio statistika	2019-10-31
	Užsienio kapitalo, inovatyvių ir eksportuojančių įmonių darbuotojų analizė	2019-10-31
	Užsienyje išsilavinimą įgijusių Lietuvių tinklas/registras	2019-12-20
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	AM absolventų stebėsenos rodikliai 2019	2019-03-30
	AM absolventų stebėsenos rodikliai 2020	2020-03-30
	Švietimo pasiūlos metodika	2019-12-31
	Profesinis orientavimas ir informavimas	2019-06-30
	Pedagogų planavimo modelis ir pedagogų planavimo modelio prognozių atnaujinimas	2019-06-30
	Pedagogų etatinio apmokėjimo apžvalga	2019-09-30
Ekonomikos ir inovacijų ministerija	Švietimo klasifikatoriaus ir Lietuvos profesijų klasifikatoriaus sąsajų testavimas	2019-12-31
	Žmogiškųjų išteklių vidutinės trukmės prognozavimo modelio atnaujinimas	2020-09-30
Sveikatos apsaugos ministerija	Medicinos darbuotojų poreikio prognozavimo modelis	2019-03-30
Inovacijos		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Vyriausybės komisijos MTEPI tarybos veiklos organizavimas (ne mažiau kaip 4 posėdžiai)	2019-12-31
	Reguliarių išvadų rengimas dėl Inovacijų struktūrinės reformos įgyvendintų žingsnių, numatytų Vyriausybės 6 struktūrinių reformų įgyvendinimo „roadmaps“ dokumente	Per 30 dienų po dokumente numatytos reformos žingsnio datos
	MTEP ir inovacijų politikos prioritetų nustatymas	2020-12-31
	MTEP ir inovacijų politikos prioritetų stebėsena	2019-12-31
Europos komisija	3 Interreg projektų veiksmų planų įgyvendinimo stebėsena	2020-12-31
Mokslas		

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	MTEPI veiklos tarptautiškumo kryptų nustatymas	2019-12-31
	MTEPI infrastruktūros investicijų politikos gairių parengimas	2019-05-30
	Mokslo sistemos pažangos vertinimo metodikos parengimas su išbandymu	2020-12-31
	Mokslo sistemos sričių stebėseną ir analizę pagal rodiklius	2019-09-30
LRVK projekto kaštų ir naudos analizė		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Projekto "Lietuvos pristatymo užsienyje koordinacinio modelio sukūrimas ir įdiegimas" kaštų ir naudos analizė	2019-02-28
Viešojo sektoriaus efektyvumo gerinimas		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Siūlymai dėl sektorialių rodiklių, kurie leistų darbo rezultatus susieti su atlyginimais viešajame sektoriuje („pay for performance“).	2019-02-15 2019-05-15
	Reguliarių išvadų rengimas dėl švietimo struktūrinės reformos įgyvendintų žingsnių, numatytų Vyriausybės 6 struktūrinių reformų įgyvendinimo „roadmaps“ dokumente	Įvertinti per 30 d. po dokumente numatytos reformos žingsnio datos
	Pedagogų rengimo poreikio analizė ir siūlymai pedagogų rengimo modeliui	2019-08-31
	Psichologų veiklos (teikiant pagalbą bei paslaugas vaikui ir šeimai) situacijos bei poreikių analizė ir siūlymai dėl centralizuoto psichologų valdymo modelio	2019-04-01 2019-06-01
	Identifikuotų valstybės laboratorijų, veikiančių kriminalistikos ir teismo ekspertizės srityse, bei maisto ir veterinarijos, naftos produktų ir aplinkos tyrimų srityse, optimizavimo galimybių įvertinimas	2019-04-30
Šešėlinės ekonomikos mažinimas		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Taikomų grynųjų pinigų („cash“) sumažinimo priemonių mažinant šešėlinę ekonomiką praktikas, apžvalga	2019-02-19 2019-05-01
	Taikomų dirbtinio intelekto priemonių, kuriomis būtų galima papildyti kontrolės institucijų pajėgumus mažinant šešėlinę ekonomiką ir korupciją praktikas, apžvalga	2019-02-26 2019-05-01
	Bendrinių, specializuotų, skatinamojo ir atgrasančiojo pobūdžio „šešėlio“ mažinimo priemonių siūlymai dėl veiklos sričių, kuriose daugiau negu 50 proc. įmonių moka mažesnius negu MMA vidutinius atlyginimus	2019-06-01

Socialinė ekonomika		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Priemonių, kurios sukuria palankesnes sąlygas dirbančioms šeimoms su vaikais apžvalga	2019-05-01 2019-09-01
	„Žiemos paramos paketas“ praktikų skirtų dirbančių šeimų gyvenimo sąlygų pagerinimui šaltuoju laikotarpiu apžvalga	2019-05-01
Švietimas		
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Studijų pasirinkimas	2020-09-30
	Mokymasis visą gyvenimą	2020-12-31
	Profesinio mokymo specialistų poreikis	2019-03-30
	Profesinio mokymo būklė	2019-12-31
	Profesinio mokymo stebėsenos metodika	2019-09-30
	Studijų sistemos pažangos vertinimo metodika	2020-10-31
	MSI veiklos pažangos stebėsenos metodika	2020-10-31
	Kolegijų veiklos rezultatų statistinė informacija	
	MSI veiklos pažangos vertinimo metodika	2020-09-30
Europos Komisija, Vokietija, Danija	Eurostudent VII	2020-12-31
Europos Komisija	Eurograduate	2019-10-31
	Azerbaidžano valstybės konsultavimas aukštojo mokslo tobulinimo klausimais	2020-04-30
	Moldovos valstybės profesinio mokymo tobulinimas	2020-12-31
Strateginių kompetencijų centras		
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Tarpinstitucinio kompetencijų tinklo sukūrimas ir įveiklinimas	2019-09-30
	Išankstinio poveikio vertinimo (PAV) sistemos pertvarkymas	2019-09-30
	Įrodymais grįsto valdymo sprendimų priėmimo metodologijos parengimas ir įveiklinimas	2019-09-30
	Viešojo valdymo institucijų darbuotojų įrodymais grįsto valdymo kompetencijų ugdymas	2020-12-31

FINANSAVIMO RODIKLIAI

Finansavimo šaltinis	2019 (tūkst. EUR)	2020 (tūkst. EUR)	2021 (tūkst. EUR)
ES struktūrinių fondų lėšos	3 349,00	3 237,00	1 736,4
Valstybės biudžeto lėšos	540,00	532,00	532,00
Tarptautinių organizacijų lėšos	46,7	44,00	24,00
Pajamos	5,00	5,00	5,00
VISO	3 940,7	3 818,0	2297,40

PRIEDAI 2018 M. TYRIMŲ APIBENDRINIMAI

1. Nacionalinė žmogiškųjų išteklių būklė
2. Trūkstanti aukštos kvalifikacijos darbuotojai Lietuvoje
3. IRT specialistai Lietuvoje: situacija darbo rinkoje ir darbdavių poreikiai
4. Pirminė apžvalga kiek ir kokių darbuotojų trūksta Lietuvoje
5. Pilotinė specialistų paklausos prognozė dėl priėmimo į profesinį mokymą
6. Pedagogų poreikio prognozavimas
7. Pedagogikos absolventų integracija darbo rinkoje
8. Kokybės kaita Lietuvos aukštosiose mokyklose
9. Pirminė etatinio mokytojų darbo apmokėjimo apžvalga
10. Aukštojo mokslo prieinamumas skirtingos SES moksleiviams
11. Pasirengimas aukštojo mokslo studijoms
12. Studentų socialinės ekonominės sąlygos Europoje (Eurostudent VI)
13. Mokslo ir verslo bendradarbiavimas MTEP srityje
14. Mokslo ir technologijų parkų 2016-2017 m. veiklos vertinimo ataskaita
15. Sumanios specializacijos pažangos vertinimas
16. Paskatos naujam verslui neveikti „šešėlyje“: priemonių apžvalga, vertinimas ir pasiūlymai
17. ID kortelės statybų sektoriuje.
18. Lietuvoje veikiančių valstybinių laboratorijų analizė
19. Mokslo, studijų ir inovacijų būklė
20. Profesinio mokymo būklė

NACIONALINĖ ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ BŪKLĖ

Objektas

Parengtoje apžvalgoje pirmą kartą nagrinėjami Lietuvos žmogiškieji ištekliai (ŽI), naudojant valstybės registrų ir informacinių sistemų administracinius duomenis. Apžvelgiama bendra žmogiškųjų išteklių situacija, gyventojų užimtumas, pajamų pasiskirstymas, taip pat apskričių specifika bei išskirtys savivaldybėse, pateikiama informacija apie specialistų integraciją į darbo rinką. Detaliai nagrinėjama pasirinkta tema – Lietuvos piliečių emigracija, grįžtamoji ir vidinė migracija.

Tikslai

- Išanalizuoti bendrą žmogiškųjų išteklių situaciją Lietuvoje, vertinant jų užimtumo pobūdžius ir padėtį darbo rinkoje. Išanalizuoti ŽI padėtį regionuose, pateikiant informaciją atskirai kiekvienai apskričiai bei aspektus, būdingus atskiroms savivaldybėms.
- Išanalizuoti specialistų integraciją į darbo rinką, apžvelgiant Lietuvos aukštojo ir profesinio švietimo sektoriuose rengiamų specialistų atitikimą darbo rinkos paklausai, parengtų specialistų karjeros pradžios rezultatus (įsidarbinimą, draudžiamąsias pajamas).
- Ištirti iš Lietuvos emigravusiųjų charakteristikas (amžius, išsilavinimas, užimtumas, gyvenamoji vieta) ir galimai emigraciją lėmusias priežastis. Ištirti grįžusiųjų grįžimo kryptis, išsilavinimą, užimtumo padėtį grįžus gyventi į Lietuvą bei vidutines pajamas. Taip pat analizuojama prieinama informacija apie vidinės migracijos srautus.
- Įveikinti Nacionalinę žmogiškųjų išteklių stebėsenos sistemą (NŽIS) išbandant administracinius duomenis bei ištiriant sistemos apribojimus. Siekiant tolimesnio NŽIS tobulinimo, pateikti rekomendacijas dėl renkamų duomenų šaltinių, jų integracijos, skaičiavimo metodikos ir kitų NŽIS veikimą užtikrinančių procesų.
- Įvardinti tolesnius, reikalingus atlikti tyrimus.

Bendrosios apžvalgos rezultatai

Bendras žmogiškųjų išteklių, apimančių dirbančiuosius ir bedarbius, asmenų skaičius Lietuvoje 2010–2016 m. buvo tarp 1,42 ir 1,52 mln. ir svyravo vieno procento ribose. Atsižvelgiant į tai, kad daugiau nei 75 proc. kasmet išvykstančių iš Lietuvos prieš išvykimą nei dirbo, nei mokėsi, pakankamai mažas žmogiškųjų išteklių svyravimas galėjo būti nulemtas dėl jokios veiklos nevykdžiusiųjų išvykimo. Vis dėlto, išliekant toms pačioms tendencijoms ateityje matysime reikšmingą žmogiškųjų išteklių mažėjimą dėl senstančios visuomenės ir dėl emigruojančio jaunimo;

2010-2016 reikšmingai augo tik savarankiškai dirbančiųjų dalis – nuo 3 proc. (2010 m.) iki beveik 6 proc. (2016 m.). Savarankiškai dirbančiųjų dalies augimas gali būti susijęs ir su verslumo augimu Lietuvoje bei bedarbių skaičiaus mažėjimu, tačiau tai gali būti nulemta ir mokestinių skirtumų tą patį darbą dirbant kaip samdomam darbuotojui ar savarankiškai;

Utenos apskrityje viešojo sektoriaus darbo vietos sudaro didžiausią dalį (44 proc.) iš visų apskričių, kuriose ši dalis yra tarp 26-34 proc. Didžiųjų miestų savivaldybėse viešojo sektoriaus darbo vietos sudaro mažesnę dalį. Taip pat yra kelios mažesnių miestų savivaldybės, išsiskiriančios maža viešojo sektoriaus darbo vietų dalimi: Mažeikių, Plungės, Druskininkų ir Neringos. Galimai tai lemia aktyvus privatus sektorius, veikiantis

savivaldybėje. Visgi daugeliu atvejų savivaldybės, nutolusios nuo centrų, neturinčios didžiųjų miestų, esančios šalia pasienio, yra gana stipriai priklausomos nuo viešojo sektoriaus darbo vietų (50 proc. ir daugiau): Lazdijų, Ignalinos, Zarasų, Visagino ir kt.;

Nors Lietuvos aukštosiose mokyklose parengiama daugiau darbuotojų nei profesinėse mokyklose, beveik pusė (47 proc.) aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų absolventų karjeros pradžioje dirba žemesnės kvalifikacijos darbus. Galimai dėl to, kad neatitinka kvalifikacijos reikalavimų, absolventai įsidarbina kitame veiklos sektoriuje, neturi motyvacijos dirbti aukštos kvalifikacijos darbą ar nėra paklausūs darbo rinkoje. Geriausiai įsidarbina ir dirba aukštos kvalifikacijos darbą informatikos mokslų, sveikatos mokslų, veterinarijos mokslų ir ugdymo mokslų studijų kryptių grupių aukštųjų mokyklų absolventai;

Lietuvos darbo rinkoje trūksta aukštos kvalifikacijos darbuotojų ir yra per daug nekvalifikuotų darbininkų – Lietuvoje yra beveik 3 kartus daugiau nekvalifikuoto darbo ieškančių asmenų nei tokio darbo pasiūlymų. Būtina perkvalifikuoti nekvalifikuotus bedarbius darbui tose srityse, kuriose yra kvalifikuotam darbuotojų trūkumas. Taip pat reikalingas perkvalifikavimas ar kvalifikacijų stiprinimas profesinių mokyklų absolventams ir dirbantiems žemesnio kvalifikacijos lygio darbuose aukštųjų mokyklų absolventams.

Migracijos temos rezultatai

Dažniau išvyksta žemesnės kvalifikacijos darbuotojai – kvalifikuoti darbuotojai (tarnautojai, paslaugų sektoriaus darbuotojai ir pardavėjai, kvalifikuoti darbuotojai, amatininkai, įrenginių ir mašinų operatoriai) – 52 proc., nekvalifikuoti darbininkai – 12 proc. Tai signalizuoja, kad galimai kvalifikacijos neturintys asmenys emigruoja net nedirbę Lietuvoje nekvalifikuoto darbo – galimai dėl mažos tokio darbo pasiūlos ar netenkinančių darbo sąlygų. Stebima tendencija, kad žmonės gyvenantys Lietuvos vietovėse nutolusiose nuo Vilniaus miesto, dažniau emigruoja nei gyvenantys arčiau Vilniaus;

Kitais metais po grįžimo iš Lietuvos vėl išvyksta vidutiniškai apie 11 proc. kasmet grįžusiųjų. Dauguma šių asmenų grįžimo metais neturi jokio užimtumo statuso. Tikėtina, kad dalis tokių asmenų Lietuvoje registruojasi dėl formalių aplinkybių ir fiziškai čia negyvena. Galimai tai susiję su sezoniniais ar laikiniais darbais užsienio šalyse, kai periodiškai grįžtama gyventi į Lietuvą dirbant kitur;

Apie 30 proc. grįžusiųjų ir turinčių darbo santykių dirba aukštos kvalifikacijos darbuose, 52 proc. – žemesnės kvalifikacijos, 13 proc. – nekvalifikuotuose darbuose. Dažniausiai grįžtantieji ir per metus nuo grįžimo turintys darbo santykių dirba didmeninės ir mažmeninės prekybos (20 proc.), apdirbamosios gamybos (19 proc.) bei statybos ir transporto ir saugojimo (10 proc.) sektoriuose;

Oficialus gyventojų skaičius labiausiai skiriasi nuo realaus Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybėse. Šiose savivaldybėse yra atitinkamai apie 50 tūkst. ir 30 tūkst. asmenų registruotų šių apskričių asmens sveikatos priežiūros įstaigose (ASPI), bet registruotų kitose savivaldybėse Gyventojų registre. Taigi gyventojų koncentracija dėl migracijos Lietuvoje vyksta daugiausia Vilniaus ir Kauno kryptimis. Taip pat didesnis ryšys yra tarp šalia esančių apskričių, pavyzdžiui, didelė dalis Marijampolėje registruotų asmenų, ASPI pasirinkusių ne toje pačioje apskrityje, gydomi Kauno apskrityje, o registruotieji Telšių apskrityje – pasirinko Klaipėdos apskrities ASPI;

Siekiant nustatyti tikslesnį Lietuvos gyventojų skaičių reikalingas surašymo, Lietuvos statistikos ir Gyventojų registro duomenų palyginimas su registrais, renkančiais duomenis apie asmenų užimtumą ar

veiklą Lietuvoje. Esant galimybei panaudoti visų įvardintų šaltinių duomenis, galima įvertinti ir pateikti tiksliausius, lyginant su iki šiol teiktais, gyventojų bei išvykusiųjų ar grįžusiųjų kiekius;

Pagal šiuo metu Lietuvoje kaupiamus duomenis yra sudėtinga vienareikšmiškai nustatyti asmens gyvenamąją vietą. Kol nėra numatytų mechanizmų ir paskatų nuolat atnaujinti registruotą gyvenamąją vietą, Gyventojų registro duomenų netikslumai išliks. Tikėtina, kad Valstybinių ligonių kasų (VLK) informacija apie registruotą asmens sveikatos priežiūros įstaigą tiksliau rodo gyventojų pasiskirstymą. Visgi ne visada nuolatinės gyvenamosios vietos ir ASPJ savivaldybės sutampa arba asmeniui deklaravus išvykimą iš Lietuvos, ASPJ įrašai toliau galioja. Dėl šių ir kitų galimų neatitikimų, VLK turima informacija taip pat negalima vienareikšmiškai vadovautis;

Rezultatai

Pristatyti NŽIS Komisijos posėdyje bei 2018 m. balandžio 4 d. renginyje suinteresuotoms šalims ir visuomenei. Rezultatai ir rekomendacijos panaudoti NŽIS Komisijos (ŠMM, SADM, ŪM), pavaldžių įstaigų ir kitų suinteresuotų šalių (Investuok Lietuvoje, Lietuvos darbo birža, Lietuvos pramoninkų konfederacija, INFOBALT) kompetencijos srityse, formuojant švietimo pasiūlą, bedarbių ir dirbančiųjų perkvalifikavimo sistemą, pritraukiamų užsienio investicijų ir kitas kryptis.

Tyrimas paskelbtas

https://mosta.lt/images/leidiniai/ZMOGISKUJU_ISTEKLIU_BUKLES_ATASKAITA_2018.pdf

https://mosta.lt/images/tyrimai/nauji_pav/nzis-2018-santrauka.pdf

TRŪKSTAMI AUKŠTOS KVALIFIKACIJOS DARBUOTOJAI LIETUVOJE

Objektas

Aukštos kvalifikacijos darbuotojų Lietuvos darbo rinkoje paklausos prognozės.

Tikslai

- Iširti aukštos kvalifikacijos darbuotojų Lietuvos darbo rinkoje paklausą įvertinant darbuotojų senėjimą ir pasitraukimą iš darbo rinkos (pakeitimo paklausą).
- Pateikti aukštos kvalifikacijos darbuotojų dalį, kurią reikia pakeisti per artimiausius 3 metus pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

- Apie 14 proc. (76 tūkst.) Lietuvos darbo rinkoje esančių samdomų darbuotojų reikės pakeisti per ateinančius 3 metus dėl šių darbuotojų senėjimo – išėjimo į senatvės pensiją.
- Daugiausia iš pateikto svarstyti sąrašo pakeisti reikės Elektros inžinerijos technikų (16 proc.). Taip pat pakeisti reikės apie 14 proc. darbuotojų tokiose profesijose kaip: technologijų ir gamybos (827), mechanikos (33), ekologijos (594), elektros (443) ir kitus inžinierius.

Rezultatai

Perduoti LR ūkio ministerijai ir panaudoti rengiant 2018 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 96 „Dėl Lietuvoje trūkstančių aukštos profesinės kvalifikacijos specialistų“ keitimą.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/trukstami-aukostos-kvalifikacijos-darbuotojai.pdf>

IRT SPECIALISTAI LIETUVOJE: SITUACIJA DARBO RINKOJE IR DARBDAVIŲ POREIKIAI

Tyrimas atliktas bendradarbiaujant su „Investuok Lietuvoje“ ir IRT sektoriaus asociacija „INFOBALT“

Objektas

IRT specialistų pasiūla, jų padėtis darbo rinkoje bei sektoriaus įmonių žmogiškųjų išteklių poreikis.

Tikslas

Įvertinti informacinių ir ryšių technologijų (toliau – IRT) specialistų padėtį darbo rinkoje ir identifikuoti pagrindines kliūtis siekiant užtikrinti jų pasiūlos atitiktį pasiūlai.

Tyrimo rezultatai

Nustatyta, kad 2015–2017 m. laikotarpiu IRT specialistų skaičius augo 10 kartų sparčiau, nei didėjo bendras samdomų darbuotojų skaičius darbo rinkoje, ir 2017 m. pabaigoje siekė 31 500. Remiantis sektoriaus įmonių apklausos rezultatais, galima tikėtis, kad ši tendencija tęsis ir ateinančius kelerius metus.

Palyginti su dabartiniu IRT sektoriaus darbuotojų skaičiumi, IRT specialistų poreikis sektoriuje iki 2020 m. padidės 42 proc. Siekiant patenkinti šį poreikį, 3 metų perspektyvoje įmonėms papildomai reikės apie 13,3 tūkst. įvairių IRT sričių specialistų. Ypač paklausūs bus įvairaus kvalifikacinio lygio programuotojai, IRT konsultantai ir analitikai.

Formaliojo švietimo sistema specialistų skaičiaus, kuris patenkintų numatomą poreikį, neparengs. Nepaisant nuosekliai didėjančio IRT studijų populiarumo ir į jas stojančiųjų skaičiaus, pasirinktas programos baigia tik kiek daugiau nei pusė studentų. Be to, prognozuojama, kad 2018–2019 m. priimtųjų į IRT srities studijas skaičius gali sumažėti dėl papildomų minimalių reikalavimų norintiesiems siekti aukštojo mokslo ir gauti valstybės finansavimą. Nors ilguoju laikotarpiu šis pokytis yra sveikintinas ir prisidės prie geresnio įstojusiųjų pasirengimo bei studijų kokybės, trumpuoju laikotarpiu įstojusiųjų į IRT studijų programas skaičius, tikėtina, sumažės.

Siekiant užtikrinti pakankamą pasiūlą svarbus ne tik parengiamų specialistų skaičius, bet ir jų pa(si)rengimas darbui. Aukštųjų mokyklų IRT studijų absolventų padėtis darbo rinkoje jau ne vienus metus yra palankesnė nei bet kurios kitos studijų krypties grupės atstovų. Vis dėlto to paties negalima pasakyti apie profesinių mokyklų IRT absolventus: vos 16 proc. iš jų įsidarbino šios srities specialistais, o vidutinės jų pajamos, palyginti su kitų profesinių mokyklų absolventais, nebuvo ypač aukštos ir siekė 521 Eur. Tad, nepagerinus profesinių mokyklų absolventų pasirengimo lygio ir orientuojantis tik į jų skaičiaus didinimą, IRT profesionalų trūkumo išspręsti nepavyks.

Siekiant didesnio IRT specialistų pasiūlos ir paklausos suderinamumo, reikėtų ieškoti tiek trumpojo, tiek ilgojo laikotarpio sprendimų. Trumpojoje, 3 metų perspektyvoje, bent iš dalies problemą išspręstų veiksminga profesinio orientavimo bei perkvalifikavimo sistema, kuri padėtų identifikuoti ir atskleisti jaunuolių gabumus technologijoms bei padrąsintų vyresnius asmenis pasinaudoti galimybėmis įgyti naujas kompetencijas ar keisti kvalifikaciją. Taip pat reikėtų dar aktyviau siekti susigrąžinti iš Lietuvos į užsienį išvykusius specialistus bei dėti didesnes pastangas, kad į mūsų šalį atvyktų aktualios kvalifikacijos užsieniečiai. Ilgesniu laikotarpiu reikėtų stengtis išnaudoti profesinio mokymo sektoriaus galimybes,

užtikrinant, kad profesinių mokyklų siūlomos IRT programos ne tik pritrauktų gerai pasirengusius ir motyvuotus moksleivius, bet ir suteiktų darbdaviams reikalingas kompetencijas.

Rezultatai

Parengta ir suinteresuotoms šalims pristatyta tyrimo ataskaita, jo rezultatai panaudoti paskirstant valstybės finansuojamas vietas studijoms.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/leidiniai/IRT-tyrimas-2018-03-29.pdf>

<https://mosta.lt/images/tyrimai/santrumpos/profesinio-mokymo-bukles-santrauka-2018.pdf>

PIRMINĖ APŽVALGA KIEK IR KOKIŲ DARBUOTOJŲ TRŪKSTA LIETUVOJE

Objektas

Apžvalgoje pateikiamas preliminarus profesijų sąrašas, kurioms stebimas darbo jėgos trūkumas bei palyginimas su atitiktimi tarp Užimtumo tarnybos pagalba darbo ieškančiųjų ir registruotų laisvų darbo vietų. Taip pat pateikiama planuojamo augimo pagal ekonominės veiklos sektorius apžvalga.

Tikslas

Apžvalgoje siekiama įvertinti Lietuvos darbo rinkoje vyraujančias profesijas, kurioms galimai stebimas darbo jėgos trūkumas. Trūkumo vertinimas profesijoms pateikiamas dvejais būdais: 1) pagal sparčiausią pajamų augimą 2) pagal Užimtumo tarnybos pasiūlą ir paklausą. Apžvalgoje naudoti 2017 m. liepos – 2018 m. birželio laikotarpio Užimtumo tarnybos, Švietimo valdymo informacinės sistemos, privačių portalų darbo skelbimų duomenys. Analizę atliko Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) kartu su Ūkio ministerija, „Investuok Lietuvoje“ ir Užimtumo tarnyba, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-09-19 pasitarimo protokolinių sprendimų.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

- Pateikiami nacionalinio lygmens paklausos ir pasiūlos rodikliai pagal pagrindines profesijų grupes. Beveik pusė (45 proc.) laisvų darbo vietų, vertinant paskutinius du pusmečius, fiksuota kvalifikuotų darbuotojų (4-8 LPK grupės) sektoriuje, nors šiame sektoriuje įdarbinta mažesnė dalis darbuotojų (42 proc.) nei aukštos kvalifikacijos sektoriuje (46 proc.). Tai galimai rodo, kad kvalifikuotų darbuotojų sektorius sunkiau randa trūkstamų darbuotojų, taip pat šio sektoriaus darbuotojų skaičius mažėja. Konkurencija dėl šių darbuotojų galimai vyksta tarptautiniu mastu, o darbo užmokesčio augimas nepakankamas darbuotojams išlaikyti vidaus darbo rinkoje.
- Pateikiama preliminarinė profesijų, kurioms trūksta darbuotojų, nacionalinio ir regioninio lygmens apžvalga. Trūkumo signalu pasirinkta laikyti spartesnį nei vidutinį (10 proc.) darbo užmokesčio augimą bei teigiamą užimtųjų skaičiaus augimą. Tarp dvidešimties profesijų, galimai signalizuojančių darbuotojų trūkumą Lietuvoje, 6 profesijos priskirtinos specialistų grupei. Sparčiausias darbo užmokesčio augimas analizuojamu laikotarpiu stebimas tabako ruošėjų ir tabako gaminių gamintojams; filosofams, istorikams ir politologams; bendrosios praktikos gydytojams; kelionių konsultantams ir tarnautojams; saityno ir multimedijos kūrėjams ir kitoms profesijoms. Pastebima, kad atlyginimų didėjimą kvalifikuotų darbininkų grupėse neretai lemia minimalaus DU pokyčiai.
- Pateikiama profesijų, kurioms trūksta darbuotojų, apžvalga, remiantis Užimtumo tarnybos registruojamomis laisvomis darbo vietomis bei darbo ieškančių asmenų duomenimis. Dauguma šių profesijų priskiriamos kvalifikuotų darbuotojų ir amatininkų grupei. Trūkumas stebimas: sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojams; virėjams bei siuvėjams, kailininkams ir kepurininkams, vandentiekininkams ir vamzdinių montuotojams, kurių darbo užmokestis auga sparčiau nei vidutiniškai Lietuvoje; ikimokyklinio ugdymo mokytojams bei metalinių konstrukcijų ruošėjams ir montuotojams, kurių darbo užmokestis auga sparčiau nei vidutiniškai Lietuvoje ir stebimas teigiamas užimtųjų skaičiaus augimas.

- Pateikiami „Investuok Lietuvoje“ investuotojų planai kurti naujas darbo vietas Lietuvoje. Artimiausiu metu planuojama sukurti apie 11552 darbo vietas, 50 proc. šių darbo vietų planuojama sukurti Vilniaus, dar 45 proc. – Kauno regionuose. Po 27 proc. šių darbo vietų planuojamos sukurti įmonių, priskirtinų IT bei variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyboje.

Tyrimo rezultatai

Apžvalgos pateikiamas apibendrinimas ir rekomendacijos veiksams, siekiant nuolat analizuoti profesijas, kurioms galimai trūksta darbuotojų. Kartu su apžvalga, pateikiamas atskiras siūlomų įgyvendinti veiksmų sąrašas bei detalūs rodikliai pagal tikslinius pjūvius. Remiantis rekomendacijomis pradėta kurti metodika nuolatinei stebėsenai.

PILOTINĖ SPECIALISTŲ PAKLAUSOS PROGNOZĖ DĖL PRIĖMIMO Į PROFESINĮ MOKYMĄ

Objektas

Lietuvos darbo rinkoje dirbančių kvalifikuotų darbuotojų skaičiaus prognozės pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių (LPK) ir ekonominės veiklos rūšis (EVRK).

Tikslai

- Iširti kvalifikuotų darbuotojų Lietuvos darbo rinkoje poreikį įvertinant ekonomikos sektorių plėtrą (plėtos paklausa) bei darbuotojų senėjimą ir pasitraukimą iš darbo rinkos (pakeitimo paklausa) bei darbuotojų pasiūlą.
Pateikti kvalifikuotų darbuotojų numatomą poreikį 2017-2019 metais.
- Pateikti rekomendacijas dėl kvalifikuotų darbuotojų poreikio tenkinimo švietimo sistemoje, formuojant priėmimą į profesines mokyklas.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Susumavus plėtos ir pakeitimo paklausą, gauti galutinės paklausos rezultatai atspindi samdomų darbuotojų poreikį 2020 metais. Iš viso, numatomas poreikis 2017-2019 metais: 30589 darbuotojai.

Įvertinta, kad didžiausia paklausa bus šiose EVRK sekcijose:

- G sekcija (Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas) – 8890 (6931 + 1959);
- F sekcija (Statyba) – 4058 (3944 + 114)
- C sekcija (Apdirbamoji gamyba) - 4302 (9398 – 5096)

Mažiausia darbuotojų paklausa:

- I sekcija (Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) - -284 (1437 - 1722)

Analogiškai, įvertinta, kad didžiausia pakeitimo paklausa bus šiems LPK pogrupiams:

- 83 pogrupis (Vairuotojai ir judamųjų įrenginių operatoriai) – 5681 (7327 – 1647)
- 52 pogrupis (Pardavėjai) – 5664 (4728 + 937)

71 pogrupis (Statybininkai ir giminių profesijų darbininkai (išskyrus elektrikus)) – 3269 (3574 – 305)

Mažiausia pakeitimo paklausa:

- 63 pogrupis (Natūraliojo ūkio kultūrinių augalų ir gyvulių augintojai, žvejai, miško gėrybių ir vaistažolių rinkėjai) – 23 darbuotojai

Išsilaikant tarptautinės migracijos tendencijoms, įvertinta, kad per 3 metus pakeisti gali reikėti apie 2,5% esamų ne pensinio amžiaus darbuotojų, bei, išsilakinant darbingo amžiaus asmenų mirtingumo statistikai – 1,6% ne pensinio amžiaus darbuotojų.

Pateikti detalūs pasiūlos rezultatai pagal darbo biržoje esančių neilgalaikių bedarbių pageidaujamas profesijas (4-8 pagrindinės LPK grupės) bei skirtingų įmonių darbo skelbimų kiekis pagal sekcijas.

Daugiausiai neilgalaikių bedarbių 2017 m. išreiškė norą dirbti statybininko, vairuotojo ir pardavėjo pozicijose (atitinkamai ten, kur ir didžiausias darbuotojų paklausos poreikis). Šie rezultatai galimai rodo netolygų darbo vietų pasiūlos ir paklausos pasiskirstymą Lietuvoje arba lūkesčių ir kompetencijų neatitikimą.

Daugiausiai skelbimų aptikta C (Apdirbamoji gamyba), G (Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas) ir M (Profesinė, mokslinė ir techninė veikla).

Rekomenduojama tęsti poreikio nustatymo modelio metodikos tobulinimą įtraukiant regioninius skelbimų portalus, analizuojant darbo skelbimuose pateiktą tekstą bei priskyrimą profesijai.

Rezultatai

Pateikti LR Švietimo ir mokslo ministerijai bei panaudoti kaip vienas iš informacinių šaltinių formuojant 2018 m. priėmimo vietas į profesines mokyklas, remiantis LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-508 „Dėl valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų profesinio mokymo vietų skaičiaus nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Metodika paskelbta

<https://mosta.lt/images/tyrimai/samdomu-darbuotoju-paklausos-prognozavimo-metodika.pdf>

PEDAGOGŲ POREIKIO PROGNOZAVIMAS

Objektas

Lietuvos ikimokyklinių, bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų (bendrojo ugdymo aprėptimi) pedagogų poreikio trumpalaikės (1 m.) ir vidutinės trukmės (4 m.) prognozės. Tyrimas planuojamas baigti 2018 m. IV pab.

Tikslai

- Išanalizuoti teorinius pedagogų poreikio planavimo kanalus ir veiksnius. Ištirti praktikoje naudojamus prognozavimo modelius bei užsienio valstybių švietimo sistemų patirtis;
- Sukurti kiekybinio modelio, naudojančio administracinius Mokinių, Pedagogų ir Studentų registrų duomenis, metodiką;
- Išbandyti prognozavimo modelį apskaičiuojant pilotines trumpalaikes ir vidutinės trukmės pedagogų poreikio Lietuvoje prognozes;
- Pateikti rekomendacijas dėl tolesnio pedagogų rengimo sistemos gerinimo ir tolesnio modelio vystymo.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Remiantis modelio rezultatais prognozuojama, jog apie 3077 dirbantys pedagogai mokyklas paliks per ateinančius ketverius metus dėl natūralios kaitos – išėjimo į senatvės pensiją. Daugiausia nominaliai šių pedagogų stebima tarp ikimokyklinio ugdymo pedagogų (680) ir pradinių klasių mokytojų (306). Mokytojų kaita – vienas pagrindinių paklausos elementų;

Didžiausia pedagogų mokykloms pasiūlos kliūtis – mažėjantis stojančiųjų ir pedagogines studijas baigiančiųjų skaičius, taip pat – žemas absolventų įsidarbinimas darbui mokyklose. Apskaičiuota, jog apie 848 studentai studijas baigs per artimiausius 4-erius metus, tačiau remiantis istoriniais absolventų įsidarbinimo duomenimis prognozuojama, jog tik apie 126 jų ateis dirbti į mokyklas;

Didžiausias prognozuojamas 4-erių metų trūkumas prognozuojamas pradinių klasių mokytojams (700), taip pat lietuvių kalbos ir matematikos mokytojams (po 200). Priešmokyklinio ugdymo pedagogų trūkumas sudarys apie 120 asmenų ketveriems metams. Prognozuojamas perteklius ikimokyklinio ugdymo pedagogams (229). Iš viso, stebimas apie 100 mokytojų trūkumas 2018/19 mokslo metais;

Remiantis baziniu, žemo efektyvumo ir aukšto efektyvumo scenarijais, sudarytais skirtingomis mokinių prognozės, išeinančiųjų į pensiją ir kitomis prielaidomis, stebimas trūkumas pradinių klasių mokytojams visų trijų scenarijų atžvilgiu.

Rekomendacijos

Priemonės, nukreiptos į ilgalaikį darbo sąlygų pedagogams gerinimą gali prisidėti prie stojančiųjų, studijas baigiančių ir mokyklose įsidarbinančiųjų problematikos. Aukštesnis darbo užmokestis, profesinės karjeros galimybės bei pagalba pedagogui prisidėtų prie ilgalaikio darbo sąlygų gerinimo, kuris formuoja jauno žmogaus supratimą apie pedagogo profesiją Lietuvoje.

Atnaujintos pedagogų rengimo programos, įgyvendinamos stipriausiuose valstybės universitetuose bei derinančios dalykines ir pedagogines žinias galimai pritrauktų daugiau motyvuotų jaunuolių, norinčių ir gebančių studijuoti pedagoginėse studijose. Pokyčiai pedagogų rengimo turinyje yra jautrūs laikui – jų efektas darbo rinkoje stebimas tik po 3-4 metų, pirmiesiems absolventų kartoms atėjus dirbti į mokyklas.

Trumpalaikės priemonės kaip studentų krepšelių didinimas ar stipendijos pedagogikos studentams efektą turėti gali, tačiau yra rizikingos dabartinės finansavimo sistemos atžvilgiu. Kyla rizika, jog padidinus krepšelių skaičių ir sumažėjus konkurencijai į studijas įstos joms akademiškai prasčiau pasirengę moksleiviai.

Naujai įsteigtų pedagogų rengimo centrų stiprinimas, bendradarbiavimo platformos kūrimas ir bendra ilgalaikė, strateginė vizija pedagogų rengimui Lietuvoje – svarbus efektyviai veikiančios rengimo sistemos elementas.

Vienas iš būdų padengti atsiradusį pedagogų trūkumą – laisvesni kvalifikaciniai reikalavimai pedagoginiams darbuotojams. Tokia priemonė šiuo metu nebūtų rekomenduotina dėl didelės rizikos mokinių pasiekimų prastėjimui. Stipresnė ir efektyvesnė mokytojų perkvalifikavimo sistema, leidžianti įgyti papildomo mokomojo dalyko žinių gali prisidėti ruošiantis pedagogų trūkumui. Taip pat – lankstesnės, integruotos pedagogų rengimo studijos, suteikiančios kvalifikaciją ne vienam mokomajam dalykui.

Rekomenduojama skirti papildomą dėmesį vertinant priešmokyklinio ir pradinį klasių mokytojų trūkumą. Svarstant ir įgyvendinus pradinio ugdymo ankstinimą tokia intervencija prisidėtų prie dar didesnio pedagogų trūkumo analizuojamoje srityje.

Rekomenduojama sukurti ekspertinę darbo grupę, koordinuojamą LR švietimo ir mokslo ministerijos, kuri rutiniškai susitiktų spręsti pedagogų poreikio klausimus, susijusius tiek su prognozavimo modelio vystymu, tiek su rekomenduotinių priemonių įgyvendinimu. Tvarus ir sistemingas požiūris į problemas yra itin reikalingas siekiant užtikrinti efektyvų švietimo tiekimą Lietuvoje.

Rekomenduojama toliau vystyti pilotinį modelį, siekiant jį automatizuoti, siekiant sutrumpinti laiką, reikalingą kasmetiniam rezultatų atnaujinimui ir apdorojimui. Kiti modelio elementai apimantys studentų pasiūlą, mokinių prognozę turėtų būti toliau metodiškai stiprinami.

Rezultatai

Parengti bendradarbiaujant su LRVK, ŠMM, Europos Komisija ir ekspertais iš Airijos bei Jungtinės Karalystės. Projekto metu įgyvendinti daugiau nei 3 diskusiniai renginiai, pristatymai, susitikimai su suinteresuotomis šalimis, parengtos tarpinės ataskaitos. Rezultatai pateikti LR švietimo ir mokslo ministerijai ir panaudoti formuojant 2018 m. priėmimą į pirmosios pakopos pedagogines studijas aukštosiose Lietuvos mokyklose rengiant 2018 m. balandžio 13 d. įsakymą Nr. V-364 „Dėl preliminarus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2018 metais priimami studentai, skaičiaus, studijų stipendijų skaičiaus ir skiriamo valstybės finansavimo“.

Rezultatai paskelbti

<https://mosta.lt/images/pedagogai/2018-11-07-Forecasting-the-Teaching-Workforce-in-Lithuania.pdf>

<https://mosta.lt/images/pedagogai/Executive-Summary-Forecasting-the-Teaching-Workforce-in-Lithuania.pdf>

PEDAGOGIKOS ABSOLVENTŲ INTEGRACIJA DARBO RINKOJE

Objektas

Ataskaitoje pateikiami apskaičiuoti analizės rodikliai vertinantys 2015 m. pedagogikos studijų krypties absolventų įsidarbinimą 6 mėn. ir 12 mėn. po studijų baigimo.

Tikslas

Palyginti įsidarbinimo ir pajamų rodiklius tarp pedagogikos krypties absolventų, įsidarbinusių pedagogais bendrojo ir/ar ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir tarp absolventų įsidarbinusių kitose pareigybėse, institucijose, veiklos sektoriuose. Siekiama nustatyti kokie veiksniai gali turėti įtakos pedagogikos krypties absolventų pasirinkimui dirbti/nedirbti bendrojo ar ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Tik apie 63 % įstojusiųjų į pedagogikos studijas jas po 4 metų baigia ir tik 37% nuo baigusiujų artimiausiais mokslo metais dirba BUM ar IKIM įstaigose, t. y. tik ~23% nuo įstojusiųjų į pedagogikos I pakopos studijas po keturių metų studijas baigia ir įsidarbina mokyklose.

Apytiksliai kas ketvirtas pedagogikos krypties absolventas po studijų baigimo neturi darbo Lietuvoje. Pagal šį rodiklį pedagogikos absolventai viršija bendrą visų kryptių AM absolventų vidurkį, kas signalizuoja apie sudėtingesnes nei įprasta sąlygas įsidarbinti esant pedagogikos absolventu.

Labai didelė dalis (37%) absolventų įsidarbina su švietimu nesusijusiuose darbuose – 6 mėn. po baigimo tokių netgi daugiau nei dirbančių BUM ar IKIM įstaigose (36%). Tai rodo, kad dėl įvairių priežasčių pedagogikos absolventai dažnai pasirenka su švietimu nesusijusi sektorių.

Vidutinis mėnesinis atlyginimas dirbusių tik mokyklose vidutiniškai ~80 Eur didesnis nei dirbusių ne švietimo sektoriuose. Ši tendencija bėgant laikui nesikeičia.

Tai, kad absolventai įsidarbinę BUM/IKIM gauna didesnį atlyginimą nei įsidarbinę ne švietimo sektoriuose galima pagrįsti tuo, kad absolventai įsidarbinę kituose sektoriuose dažniausiai dirba žemos kvalifikacijos darbus – net 5 iš 10 dažniausių profesijų tarp absolventų dirbančių ne švietimo sektoriuje nereikalauja aukštos kvalifikacijos išsilavinimo: parduotuvių pardavėjai, padavėjai, paslaugų asmenims, apsaugos darbuotojai, barmenai.

Absolventų dirbusiujų tik mokyklose vidutinis atlyginimas 18 mėn. po baigimo buvo beveik toks pat (tik ~15 Eur didesnis) kaip vidutinis atlyginimas tų, kurie kartu įstojo į pedagogikos krypties I pakopos studijas, tačiau jų nebaigė ir dirbo samdomą darbą. Tai rodo, kad pedagogikos studijų baigimas, atlyginimo prasme, nesuteikia pridėtinės vertės. Tai pagrindžia ir tai, kad pedagogikos krypties absolventų atlyginimai yra vieni mažesnių tarp visų kryptių absolventų.

Taip pat negalima teigti, kad pedagogikos absolventai įsidarbina mokyklose gaudami mažą krūvį – vidutinis krūvis dirbusiujų jau pirmais metais po baigimo tik mokymo įstaigose siekė 1,04 etato ir su laiku didėjo. Apibendrinant analizės rezultatus, galima kelti hipotezę, kad atlyginimų didinimas pedagogams turėtų labai mažą įtaką pedagogikos absolventų apsisprendimui įsidarbinti BUM/IKIM mokyklose – padidėjimas galėtų būti tik tose pedagogų specializacijose, kuriose didesnė dalis absolventų pasirenka savarankiškos veiklos ar ne švietimo sektorių (technologijų, matematikos, anglų kalbos, muzikos). Tačiau atlyginimų didinimas galėtų turėti teigiamos įtakos pritraukiant geriau egzaminus išlaikiusius mokinius į

pedagogikos studijas, kas galimai leistų tikėtis padidinti baigiančiųjų pedagogikos studijas dalį. Taip pat geresnė atranka priimant į pedagogikos studijas leistų sumažinti nemotyvuotų ir neplanuojančių dirbti pedagogais studentų dalį.

Rezultatai

2018 m. rugsėjo 19 d. pristatyti LRS Švietimo ir mokslo komitete, gautas prašymas parengti ilgalaikį planą, kaip būtų galima spręsti mokytojų trūkumo problemą.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/pedagogikos-absolventu-integracija-darbo-rinkoje.pdf>

KOKYBĖS KAITA LIETUVOS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE

Objektas

Pokyčiai aukštosiose mokyklose po išorinio studijų programų ir institucinio vertinimo 2010–2017 m.

Tikslas

Nustatyti, kokius pokyčius, susijusius su veiklos tobulinimu Lietuvos aukštosiose mokyklose, paskatino išorinis kokybės vertinimas.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Nustatytos pokyčių sritys Lietuvos aukštosiose mokyklose po išorinio vertinimo 2010–2017 m.: studijų ir studentų, dėstytojų ir dėstytojų, taikomosios ir mokslinės veiklos, strateginio valdymo, vadybos, bendradarbiavimo su socialiniais partneriais, infrastruktūros, savivokos ir organizacinės kultūros. Remiantis aukštųjų mokyklų atstovų pastebėjimais, išskirti kritiniai veiksniai, ribojantys išorinio vertinimo poveikį.

Apibendrinti aukštųjų mokyklų ir išorinių ekspertų siūlymai dėl išorinio vertinimo tikslų, ekspertų kompetencijų, vertinimo proceso organizavimo, vertinimo kriterijų ir rodiklių, vertinimo išvadų ir rekomendacijų, grįžtamojo ryšio po vertinimo ir pagalbos aukštosioms mokykloms.

Remiantis interviu analizės rezultatais ir išorinių ekspertų nuomone, suformuluotos rekomendacijos dėl kokybės užtikrinimo tobulinimo sisteminiu lygmeniu ir aukštųjų mokyklų lygmeniu.

Rezultatai

Interviu analizės apibendrinimas publikuotas Lietuvos mokslo, studijų ir inovacijų būklės apžvalgoje, 2018 m

PIRMINĖ ETATINIO MOKYTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO APŽVALGA

Objektas

Apžvalgoje pateikiama kaip keitėsi, priklausomai nuo buvusio darbo užmokesčio, vietovės, amžiaus, mokytojų darbo užmokestis ir krūviai įvedus etatinio apmokėjimo modelį. Lyginami 2018, 2017 ir 2016 m. rugsėjo mėnesių duomenys.

Tikslas

Įgyvendinus mokytojų darbo užmokesčio modelio pakeitimui, apžvelgti kokią įtaką tai turėjo mokytojų apmokėjimui ir darbo krūviui pirmąjį mokslo metų mėnesį.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

- Mokytojų vidutinis darbo užmokestis augo 13,6 proc. ir šiuo metu siekia 934 eur. Didžiausias atlyginimo augimas pastebimas jauniems mokytojams. Kuo jaunesnė amžiaus grupė – tuo didesnis augimas.
- 2018 m. darbo užmokestis pilnam etatui didėjo visose amžiaus grupėse.
- Pilno etato ekvivalentui darbo užmokestis augo nuo nu0 1194 eur iki 1217 eur.
- 2018 m. vidutinis etatas didėjo visose amžiaus grupėse, vidutiniškai etatas augo nuo 0,7 iki 0,77
- 2018 m. rugsėjo mėn. mokytojų DU palyginus su 2017 m. rugsėjo mėn. didėjo 70 proc. mokytojų, vidutinis augimas – 190 eur.
- 2018 m. etato dydis augo 73 proc. mokytojų, kai 2017 m. etatas augo 46 proc. mokytojų. Etatas labiausiai augo jaunesiems pedagogams.
- 2016 m. ir 2017 m. pilnu etatu dirbo atitinkamai 6 ir 8 proc. mokytojų, o 2018 m. pilnu etatu dirba kas ketvirtas mokytojas.
- Skirtumų tarp krūvių struktūros mieste ir kaime nepastebima, vidutiniškai 55-56 proc. krūvio sudaro kontaktinės valandos, tačiau mokytojai miestų mokyklose vidutiniškai dirba didesniu etatu (0,8 palyginti su 0,67).
- Darbo užmokesčio pokytis priklauso nuo etato pokyčių. DU pokyčiui esant teigiamam, vidutinis etatas didėjo, ir priešingai – visuose DU mažėjimo intervaluose – vidutinis etatas mažėjo.

Tyrimo rezultatai

Atlikta apžvalga ir rezultatai pristatyti susitikime su profesinėms sąjungoms (vieša susitikimo transliacija), bei LVŽS frakcijos posėdyje. Nutarta, kad reikalinga tokią apžvalgą atlikti praėjus ir daugiau laiko po modelio įgyvendinimo.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/pedagogai/2018-11-14-pirmine-etatinio-apzvalga.pdf>

AUKŠTOJO MOKSLO PRIEINAMUMAS SKIRTINGOS SES MOKSLEIVIAMS

Objektas

Aukštojo mokslo prieinamumas socioekonominio statuso (toliau – SES) šeimų moksleiviams.

Tikslas

Įvertinti, koku mastu Lietuvos bendrojo ugdymo ir aukštojo mokslo sistemos sudaro lygias galimybes įgyti aukštąjį išsilavinimą, nepriklausomai nuo SES ir kokios priemonės gali prisidėti prie pasiekimų atotrūkio mažinimo tarp skirtingų SES moksleivių grupių bendrojo ugdymo etape.

Tyrimo rezultatai ir rekomendacijos

VBE gerai išlaikę abiturientai, nepriklausomai nuo šeimos pajamų, į AM įstojo 8 atvejais iš 10. Įstojusieji, taip pat nepriklausomai nuo šeimos pajamų, aukštąjį išsilavinimą įgijo 7 atvejais iš dešimties. Vis dėlto moksleiviai iš mažomis pajamomis disponuojančių šeimų kur kas rečiau įgijo vidurinį išsilavinimą, laikė valstybinius brandos egzaminus, be to, juos išlaikė prasčiau. Todėl lyginant moksleivius iš mažas pajamas gaunančių ir likusių šeimų pastebima, kad galimybės įgyti aukštąjį išsilavinimą tarp šių grupių skyrėsi du kartus: iš Lietuvoje 8 klasę lankusių mažomis pajamomis disponuojančių šeimų moksleivių grupės į AM Lietuvoje įstojo tik ketvirtadalis, o likusiųjų grupėje – kas antras moksleivis.

Būdami 15 m. žemo SES moksleiviai pagal PISA gamtamokslio raštingumo rezultatus nuo kitų atsiliko 46 taškais (arba 1,5 mokslo metų). Apytiksliai pusė šio atotrūkio (22 taškai) buvo sietina su skirtumais tarp mokyklų. Pavyzdžiui, žemo SES moksleiviai lankė mokyklas, kuriose didesnė žemo SES moksleivių koncentracija, labiau paplitęs probleminis elgesys, siūloma mažiau popamokinės veiklos galimybių, magistro ir aukštesnį laipsnį įgiję mokytojai sudaro mažesnę dalį. Kaip patvirtino tyrimas, visi šie veiksniai turi neigiamos įtakos moksleivių pasiekimams. Tose pačiose mokyklose besimokančių skirtingo SES moksleivių pasiekimų atotrūkis siekė 24 balus.

Kadangi galimybių siekti AM atotrūkis labiausiai išryškėja dar iki priėmimo į AM etapo, siekiant įgalinti žemo SES moksleivius įgyti AM, siūloma daugiau dėmesio skirti jų gebėjimų ugdymui ankstyvesnėse švietimo grandyse, nuo ikimokyklinio iki vidurinio ugdymo, ir mokyklose, kuriose žemo SES moksleiviai sudaro didelę dalį:

- 1) didinti popamokinės veiklos prieinamumą (pasitelkiant neformaliojo ugdymo institucijas arba visos dienos mokyklas);
- 2) diegti finansines ir kitokias paskatas, kad būtų pritraukiama geresnių mokytojų.
- 3) ilginti dieninį ir (arba) metinį mokyklų darbo laiką;
- 4) ypač prastai veikiančias mokyklas skelti ir jungti prie kitų (taikytina atsižvelgiant į kontekstą, kaip antai atstumas iki kitos artimiausios mokyklos ir pan.)

Rezultatai

Paskelbta tyrimo ataskaita, jo rezultatai aptarti renginyje Būklė 2018: Lietuvos studijos, mokslas ir inovacijos, inicijuota suinteresuotų šalių apklausa, kuri leis įvertinti, dėl kokių priežasčių žemo SES moksleiviai jau nuo paauglystės rečiau deklaruoja ketinimą siekti aukštojo mokslo ir dažniau renkasi profesines mokyklas.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/am-prieinamumas-2018.pdf>

<https://mosta.lt/images/tyrimai/santrumpos/AM-prieinamumas-skirtingo-ses-vaikams-2018.pdf>

PASIRENGIMAS AUKŠTOJO MOKSLO STUDIJOMS

Objektas

Mokslo sistemos suinteresuotųjų šalių (moksleivių, mokytojų, pirmosios, antrosios ir trečiosios studijų pakopų studentų ir dėstytojų) nuomonė apie pasirengimą studijuoti aukštojoje mokykloje.

Tikslas

Atskleisti suinteresuotųjų šalių požiūrį į moksleivių ir studentų pasirengimą studijoms aukštojoje mokykloje bei identifikuoti veiksnius, turinčius įtakos pasirengimo kokybei.

Tyrimo metu siekta atsakyti į šiuos pagrindinius klausimus:

- Kaip įvairiais aspektais vertinamas pasirengimas pirmos, antros ir trečios pakopų aukštojo mokslo studijoms?
- Kaip vyksta pasirengimas aukštojo mokslo studijoms?
- Kaip, remiantis suinteresuotųjų šalių požiūriu, pagerinti pasirengimą aukštojo mokslo studijoms?

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Motyvacinis pasirengimas, anot apklaustųjų, yra svarbiausias, kad būti pasirengusiu studijuoti AM. Akademinis pasirengimas – antroje vietoje pagal svarbą, socialinis-ekonominis - trečioje.

Bakalauro ir vientisosios studijos. Apklaustų dėstytojų vertinimu, vidutiniškai 55 proc. bakalauro ar vientisųjų studijų studentų yra pasirengę studijuoti dėstomus dalykus. Pirmakursių motyvaciją mokytis dėstytojai vertina vidutiniškai 3,2 balo, mokykloje įgytas žinias ir gebėjimus – 3 balais iš 5 (valstybinių universitetų dėstytojai vertina dar prasčiau – 2,9 balo). Patys pirmakursiai savo žinias ir motyvaciją vertina geriau, nei dėstytojai. Siekiant, kad stojantieji būtų geriau pasirengę studijoms, visos iš apklaustų švietimo sistemos suinteresuotųjų šalių dažniausiai akcentuoja sisteminių pokyčių vidurinio lavinimo grandyje poreikį (tai mokymo programų atnaujinimas, profiliavimo sistemos tobulinimas ar jos atsisakymas, mokymo metodų keitimas, profesinio orientavimo stiprinimas), moksleivių gebėjimų ir kompetencijų, ypač – motyvacijos, ugdymo stiprinimą bei priėmimo į aukštąsias mokyklas tvarkos griežtinimą.

Magistrantūros studijos. Dėstytojų vertinimu, vidutiniškai tik 68 proc. pirmo kurso magistrantų yra pasirengę studijuoti jų dėstomus dalykus. Egzistuoja atotrūkis tarp kolegijų ir universitetų absolventų pasirengimo magistrantūrai: 75 proc. dėstytojų, tarp kurių studentų yra kolegijų absolventų, mano, kad magistrantūros studijoms geriau pasirengę universitetų absolventai. Dėstytojų nuomone, stojantieji į magistrantūrą labiausiai trūksta motyvacijos, noro mokytis, tyrėjo kompetencijų, dalykinių žinių, akademinio raštingumo, mokslinių tekstų analizės bei materialinio pasirengimo.

Doktorantūros studijos. Doktorantų pasirengimą studijoms gerai vertina tiek patys doktorantai, tiek dėstytojai: 69 proc. doktorantų ir 61 proc. dėstytojų pasirengimą doktorantūros studijoms vertina gerai. Doktorantų motyvacija gilinti pasirinktos studijų krypties žinias yra gana aukšta – 82 proc. apklaustų doktorantų savo motyvaciją vertina gerai arba labai gerai, o taip pat doktorantų motyvaciją vertinančių dėstytojų yra 72 proc.

Rezultatai

Parengtos trys tyrimo rezultatų ataskaitos (apimančios pasirengimą pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopų aukštojo mokslo studijoms) bei sukurta kartotinių apklausų metodika, leidžianti stebėti ir vertinti pasirengimo AM dinamiką.

Parengtas trumpiraštis, skirtas magistrantūros studijų ir motyvacijos mokytis problematikos analizei ir pateiktos rekomendacijos, kaip didinti magistrantų motyvaciją studijuoti.

Tyrimas paskelbtas

https://mosta.lt/images/leidiniai/Magistrantra_%20pasirengimas%20ir%20motyvacija%20studijuoti.pdf

STUDENTŲ SOCIALINĖS EKONOMINĖS SĄLYGOS EUROPOJE (EUROSTUDENT VI)

Objektas

Lietuvos studentų socialinės ir ekonominės gyvenimo sąlygos, studentų patekimo į aukštąjį mokslo sistemą kelias, laikinasis tarptautinis judumas (dalinės studijos užsienyje), studijų ir darbo suderinamumas, finansinė (ne)priklausomybė, būstas, pajamos ir socialinė parama, skirta studentams.

Tikslas

Pagrindinis EUROSTUDENT projekto tikslas yra sugretinti palyginamus duomenis apie Europos aukštojo mokslo socialinę dimensiją skirtingose Europos šalyse. EUROSTUDENT padeda suprasti nacionalinių aukštojo mokslo sistemų stiprybes, silpnybes arba išskirtinius bruožus bei įvertinti savo nacionalines aukštojo mokslo sistemas naujoje šviesoje.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Didėja studentų iš šeimų be aukštojo išsilavinimo skaičius. 2013 metais aukštojo išsilavinimo neturėjo 34 % studentų tėvų, 2016 metais - 52 %.

Būsto kaina (vidutiniškai 107 Eur) sudaro ketvirtadalį studentų išlaidų.

Studentai, gyvenantys bendrabučiuose, džiaugiasi patogia lokacija ir kaina, bet ne gyvenimo sąlygomis: 79 % studentų yra patenkinti gyvenamąja vieta, 38 % patenkinti higienos sąlygomis.

Daugumai dirbančių studentų darbas – būtinas pragyvenimo šaltinis; kas trečias studentas negalėtų studijuoti, jei nedirbtų. 77 % studentų, kurie patiria finansinių sunkumų, yra iš šeimų be aukštojo išsilavinimo, negyvena su tėvais, dirba tam, kad pragyventų;

Mažiau negu pusė (47 %) studentų dirba dabą susijusį su studijomis. Išskirtis - IT studijų programų studentai: 73 % jų studijų metu dirba darbą susijusį su studijomis.

Kas ketvirtas studentas (26 %) per mėnesį išleidžia iki 200 Eur, vidutinės studentų išlaidos – 397 Eur per mėnesį.

Socialinė (viešojo) parama, lyginant su tėvų parama, nėra reikšminga ją gaunančių studentų pajamų struktūroje: 58 % sudaro šeimos parama, tik 7 % socialinė parama.

26 % studentų teigia patiriantys finansinių sunkumų.

54 % studentų teigia, jog studijų metu įgytos kompetencijos geriausiai leido pasirengti savo regiono darbo rinkai, daugiau nei pusė studentų nesijaučia gerai pasirengę nacionalinei darbo rinkai, tik 22 % studentų yra pasiruošę tarptautinei rinkai.

Dalinėms studijoms į užsienį buvo išvykęs tik kas dešimtas apklausos dalyvis.

Tęsti studijas planuoja daugiau negu 40 % bakalauro studijų studentų bei penktadalis magistrantų. Trečdalis I pakopos ir penktadalis II pakopos studentų, planuojančių tęsti studijas, rinksis studijas užsienyje.

Tyrimo rezultatai

Bendradarbiaujant su tyrėjų konsorciumu parengta tarptautinė ataskaita „Social and Economic Conditions of Student Life in Europe: EUROSTUDENT VI 2016 – 2018 | Synopsis of Indicators“, kurioje pateikiami apibendrinti duomenys iš studentų apklausų organizuotų 28 šalyse EUROSTUDENT projekto metu.

Parengta tematinė apžvalga „Combining Studies and Paid Jobs“, kurioje apžvelgiama dirbančių studentų situacija 28 šalyse, dalyvaujančiose EUROSTUDENT VI projekte. Tematinėje apžvalgoje pateikiama informacija apie studentų motyvus dirbti apmokamą darbą studijų metu, laiko valdymą derinant darbą ir studijas. Apžvalga siekiama paskatinti politines diskusijas apie socialinę dimensiją aukštojo mokslo sistemose bei prisidėti kuriant paramos sistemas studentams.

Tyrimas paskelbtas

https://mosta.lt/images/leidiniai/TR_paid_jobs.pdf

http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EUROSTUDENT_VI_Synopsis_of_Indicators.pdf

<https://mosta.lt/images/tyrimai/santrumpos/eurostudent-2018-santrumpa.pdf>

MOKSLO IR VERSLO BENDRADARBIAVIMAS MTEP SRITYJE

Objektas

Mokslo sistemos suinteresuotųjų šalių (tyrėjų ir verslo įmonių, vykdančių MTEP veiklą) požiūris į MTEP srityje vykstantį abipusį bendradarbiavimą (toliau – bendradarbiavimą). Tikslinės grupės: verslo atstovai, tyrėjai-vadovai ir tyrėjai-vykdytojai.

Tikslas

Atskleisti suinteresuotųjų šalių identifikuojamas mokslo ir verslo bendradarbiavimui MTEP srityje kylančias kliūtis bei jį skatinančius veiksniai bei sukurti kartotinių apklausų metodiką, leidžiančią stebėti, kaip vyksta mokslo ir verslo bendradarbiavimas.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai ir rekomendacijos

Mokslo ir verslo bendradarbiavimą rekomenduojama skatinti šiomis kryptimis:

- **Tobulinti tyrėjų atestavimo tvarką.** Didelė tyrėjų orientacija į būsimajai atestacijai reikalingų publikacijų rašymą, taip sudarant sąlygas pasitenkinti su verslu atliekamų bendrų MTEP projektų užbaigimu idėjų formulavimo ir idėjų koncepcijų įgyvendinimo (1–2 technologinės parengties) lygyje, rodo būtinybę tobulinti atestavimo tvarką, didesnę svarbą suteikiant mokslo ir verslo bendradarbiavimo MTEP srityje rezultatų vertinimo aspektui.
- **Iš esmės pergalvoti tarpininkavimo tarp mokslo ir verslo funkcijos modelį.** Situacija, kai į bendrus MTEP projektus dažniausiai įsitraukiama per asmenines pažintis, nepakankamai tarpininkaujant agentūroms, kurių viena iš funkcijų – skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą, rodo būtinybę iš esmės pergalvoti tarpininkavimo tarp mokslo ir verslo funkcijos modelį, išgryninant verslo poreikius atliepančių paslaugų teikimą, šias paslaugas teikiant vieno langelio principu, veikliai sprendžiant MTEP veikloje mokslui ir verslui kylančias problemas, agentūrų konsultantų motyvacinę sistemą susiejant su jų darbo rezultatais.
- **Mažinti administracinę krūvį, tenkantį tyrėjams rengiant bendrus MTEP projektus su verslo įmonėmis.** Pastebėtas ryšys tarp tyrėjų MTEP skiriamos laiko dalies, padalinio dydžio ir bendradarbiavimo su verslo įmonėmis patirties. Tai, tikėtina, rodo didesnių tyrėjų komandų geresnes galimybes paskirstyti administracinę naštą bei laiko resursus rengiant bendrus MTEP projektus su verslo įmonėmis, kas atskleidžia būtinybę mažinti tyrėjams tenkantį tokių projektų administravimo krūvį. Todėl ir toliau turėtų būti dedamos valstybės pastangos mažinti tyrėjų administracinę krūvį, sudarant galimybes daugiau laiko skirti MTEP veikloms bei skatinti mokslo ir studijų institucijas šią problemą spręsti didinant administracinėms veikloms skiriamus centrinės administracijos pajėgumus, o taip pat MTEP institucijoms skiriant papildomą finansavimą, skatinantį mokslo ir verslo bendradarbiavimui inicijuoti ir įgyvendinti adekvačių vidinių organizacinių resursų skyrimą.
- **Palengvinti verslo įsitraukimo į bendrus MTEP projektus sąlygas.** Verslo įmonėms itin didelį nepasitenkinimą bendradarbiavimo su mokslu procese keliantis sudėtingas bendrų MTEP projektų valdymas bei komplikotas ir lėtas sutarčių su mokslo ir studijų institucijomis. Bendrus MTEP projektus rekomenduojama finansuoti iš nacionalinio biudžeto, laipsniškai mažinant priklausomybę nuo Europos Sąjungos investicinių fondų. Tai sudarytų sąlygas mažinti administracinę naštą, kylančią iš šių fondų projektams taikomos papildomos kontrolės. Bendradarbiavimo patrauklumą taip pat skatintų bei jo epizodiškumą mažintų dažnesni ir (arba) nuolatos veikiantys kvietimai teikti paraiškas.
- **Rizikos kapitalo investicijas pritraukiančioms MTEP įmonėms skirti papildomą kofinansavimą.** Situacija, kai didelė dalis tyrėjų, norėdami pradėti bendras MTEP veiklas, neranda galimybės pritraukti finansavimo iš privačių šaltinių, o didelei daliai verslo įmonių trūksta lėšų MTEP veikloms vystyti, rodo poreikį labiau diversifikuoti bendrų MTEP projektų finansavimo šaltinius. Todėl rekomenduojama iš viešųjų šaltinių finansuojamų bendrų mokslo ir verslo MTEP veiklų vykdymui skirti didesnę kofinansavimą tuo atveju, jeigu įmonės papildomai prisitraukia rizikos kapitalo investicijas.
- **Skatinti tikslingos, skirtos konkrečioms mokslo ir verslo iniciatyvoms, taip pat pritaikytos problemoms spręsti bei kokybiškos informacijos sklaidą.** Situacija, kai dažniausiai tyrėjai iki šiol nėra vykdę bendrų

MTEP projektų su verslo įmonėmis dėl sunkumų rasti tinkamą verslo partnerį, o didžiausias verslą, norintį bendradarbiauti su mokslu, stabdantis veiksnys – informacijos trūkumas ir nežinojimas, nuo ko pradėti, rodo būtinybę gerinti informacijos apie mokslo ir verslo bendradarbiavimo galimybes sklaidą, ją aktualizuojant ir pritaikant tikslinėms grupėms, didesnę dėmesį skiriant labiau specializuotiems, giliau tam tikrą tematiką nagrinėjantiems renginiams bei stiprinant tarpininkavimo (agentūrų) funkciją.

Rezultatai

Sukurta kartotinių apklausų metodika, leidžianti stebėti, kaip vyksta mokslo ir verslo bendradarbiavimas ir matuoti pokyčius.

Suorganizuotas tyrimo rezultatų pristatymo renginys.

Parengtas trumpraštis, skirtas apžvelgti pagrindines tyrimo metu atskleistas tendencijas ir pasiūlytos rekomendacijos, kaip paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą MTEP srityje.

Tyrimas paskelbtas

https://mosta.lt/images/documents/atasakaitos/Mokslo%20ir%20verslo%20bendradarbiavimo%20MTEP%20srityje%20tyrimo%20rezultat%C5%B3%20ataskaita_MOSTA_2018.pdf

MOKSLO IR TECHNOLOGIJŲ PARKŲ 2016-2017 M. VEIKLOS VERTINIMO ATASKAITA

Objektas

Septynių Lietuvos mokslo ir technologijų parkų (toliau – MTP) veikla bei į ją nukreipta nacionalinė bei regioninė politika.

Tikslas

Tyrimu buvo siekiama visapusiškai išnagrinėti Lietuvos MTP duomenis ir aktualizuoti MTP problematiką bei galimas politikos bei MTP veiklos tobulinimo kryptis.

Pagrindinės MTP problemos: parkų santykinai didelis kiekis, tačiau menkas dydis bei veiklos mastas, nepakankamas generuojamas poveikis regione, MTP vidiniai veiklos trūkščiai, susiję su nuolatine personalo kaita, nepakankamomis investicijomis, taip pat – bendri inovacinės kultūros apribojimai, neleidžiantis plėtotis MTP įmonių bendradarbiavimo iniciatyvoms su mokslo sektoriumi. Lietuvos MTP veiklos pernelyg koncentruotos į infrastruktūrinio aprūpinimo paslaugas.

Tyrimas apėmė šiuos vertinamuosius klausimus: kokios yra pagrindinės MTP veiklos kryptys, rodikliai? Kas trukdo pasiekti numatytus rezultatus? Ar MTP finansavimo struktūra - tvari? Kokie yra pagrindiniai MTP finansavimo šaltiniai, kaip jie veikia MTP veiklos intensyvumą ir tęstinumą? Kokiomis veiklomis užsiimta MTP reziduojančios įmonės, ar jų veikla susijusi su MTP misija, specializacija? Ar MTP įmonių apyvarta auga? Ar MTP bendradarbiavimas su kitais inovacijų ekosistemos dalyviais bei MTP įmonėmis yra pakankamas, ar jis atliepia visų pusių lūkesčius ir poreikius? Kokios galimos MTP bendradarbiavimo plėtros kryptys?

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Suformuotas Lietuvos MTP veiklos modelis bei pateiktos rekomendacijos MTP politikos formuotojams (Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai). Pagrindinė idėja - dabartinė inovacijų politika MTP atžvilgiu yra netolygi, fragmentuota, netvari. Nacionaliniu lygmeniu trūksta aiškios ir nuoseklios strategijos, nukreiptos į MTP, kuri taip pat ilguoju laikotarpiu apibrėžtų MTP veiklos kryptis, susietas su politikos priemonėmis bei laukiamais rezultatais.

Rezultatai

Tyrimo ataskaita ir rekomendacijos pristatytos LR ūkio ministerijos atsakingiems tarnautojams (2018 m. rugpjūčio mėn. 31 d.), taip pat – ministerijos vadovybei (2018 m. rugsėjo mėn. rugsėjo 20 d.). Kitos suinteresuotosios tyrimo šalys taip pat supažindintos su MOSTA siūlymais (2018 m. rugpjūčio mėn.).

Tyrimas paskelbtas

https://mosta.lt/images/tyrimai/nauji_pav/MTP-2018.pdf

<https://mosta.lt/images/tyrimai/santrumpos/mokslo-technologiju-parku-veiklos-2018.pdf>

SUMANIOS SPECIALIZACIJOS PAŽANGOS VERTINIMAS

Objektas

Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programos (toliau – Sumanios specializacijos programa) tarpinis vertinimas.

Tikslas

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime, kuriuo patvirtinta Sumanios specializacijos programa, nurodyta, kad:

- praėjus 2 metams nuo programos pradžios, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM) ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (toliau – ŪM) arba jų įgaliota (-os) institucija (-os) organizuoja tarpinį Sumanios specializacijos programos vertinimą;
- tarpinio vertinimo metu turi būti nustatyta, ar efektyviai įgyvendinami ir tinkami plėtoti toliau Sumanios specializacijos programos prioritetai
- Sumanios specializacijos koordinavimo grupei patiekti 4 galimi Sumanios specializacijos atnaujinimo scenarijai, iš kurių gruodžio 20 d. grupė pasirinko antrąjį.

Siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo nuostatas, ŠMM ir ŪM 2014 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. V-1218/4-911 įpareigojo viešąją įstaigą „Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras“ (MOSTA) ir ŪM vykdyti Sumanios specializacijos programos vertinimą trimis - programos prioritetų tinkamumo, rezultatyvumo bei efektyvumo - aspektais.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Sumanios specializacijos kryptys generuoja ketvirtadalį Lietuvos BVP (23,5 proc.), 8,2 mlrd. EUR pridėtinės vertės, Sumanios specializacijos kryptių pridėtinė vertė auga sparčiau nei darbuotojų skaičius; pasirinktos Sumanios specializacijos kryptys rodo spartesnę MTEPI pažangą nei likę ekonomikos sektoriai;

Šiuo metu yra paskirstyta tik 272,71 mln. Eur Sumanios specializacijos programai skirtų lėšų iš 782,41 mln. Eur suplanuotųjų. Taip pat, šiuo metu yra finansuota viso 816 projektų pagal skirtingus Sumanios prioritetus, nei viename prioritete nėra pasiekta net 100 projektų skaičiaus. Taip pat tik 9 prioritetuose šiuo metu pritraukta daugiau nei 10 mln. Eur investicijų;

Daugiausiai viešųjų investicijų pritraukę projektai molekulinų technologijų (32,18 mln. Eur) bei funkcinių medžiagų (27,94 mln. Eur) prioritetų technologijų srityse, tačiau projektų skaičius šiuose prioritetuose (viso 101) sudaro 12,38 proc. visų projektų kiekio, o pritrauktas finansavimas – 22,05 proc. viso paskirstyto finansavimo. Daugiausiai pritraukę investicijų prioritetai nepritraukia kritinės masės viso skirto finansavimo, o skirtumas tarp finansuotų-atmestų projektų nėra santykinai didelis. Todėl galima daryti išvadą, kad paskirstytas finansavimas minėtų prioritetų projektams atspindi faktinį potencialą prioritetuose pasirengti investicinėms iniciatyvoms ir prisitraukti reikiamas lėšas MTEPI veikloms;

Viso nefinansuota 45 proc. paraiškų, iš jų dauguma – dėl veiklų neatitikimo MTEPI;

Pasiskirstęs faktinis 20 prioritetų finansavimas neleidžia daryti prielaidų, kad investicijas perskirstant ir koncentruojant į mažesnį skaičių prioritetų bei technologijų, būtų galima tikėtis didesnio poveikio (pavyzdžiui, daugiau MTEPI projektų);

Sumanios specializacijos kryptų ir jų prioritetų įgyvendinimo programa vis dar yra įgyvendinimo pradžios stadijoje ir absoliuti dauguma programoje numatytų produktų, rezultatų, bus sukurta per ateinančius kelerius metus.

Pagrindinės Sumanios specializacijos programos tobulinimo kryptys – pasirinktų technologinių tematikų aktualizavimas, Sumanios specializacijos prioritetų konsolidavimas, atsisakant perteklinio technologinio kiekvieno prioriteto specifiškumo aprašymo teisės aktuose, kuris yra svarbus veiksnys, šiuo metu lemiantis nesėkmingą projektų paraiškų teikimo bei vertinimo procesą.

Rezultatai

Sumanios specializacijos programos vertinimo rezultatai yra pristatomi keliais lygiais, šiuo metu rezultatai pateikti Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos prioritetų įgyvendinimo koordinavimo grupei. Sekantis žingsnis – pristatyti rezultatus Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijai – Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginei tarybai.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/sumanios-specializacijos-pazangos-vertinimas.pdf>

<https://mosta.lt/images/tyrimai/santrumpos/s3-vertinimo-ataskaita-santrauka.pdf>

PASKATOS NAUJAM VERSLUI NEVEIKTI „ŠEŠĖLYJE“: PRIEMONIŲ APŽVALGA

Objektas

Vertintos dvi įgyvendinamos priemonės (gyventojų pajamų mokesčio (GPM) susigrąžinimas pirkus t.t. paslaugas ir išmokų įsidarbinus pratęsimas) bei viena svarstoma įgyvendinti priemonė („gerovės tiltai“).

Tikslas

Įvertinti naujas paskatas jaunam arba naujam verslui – startuoliams - neveikti „šešėlyje“ pasiremiant įrodymais grįsta praktika nedeklaruoto užimtumo mažinimo srityje.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

GPM lengvatos priemonė. Įvairios lengvatos (čekių/vaučerių pavidalu) namų ūkių paslaugoms yra plačiai taikomos daugelyje Europos šalių ir yra vertinama kaip santykinai brangus, tačiau efektyvus metodas sumažinti neapskaitomų darbų kiekį pažeidžiamiausiose darbo rinkos grupėse. Rizika: pakilusi namų ūkių paslaugų kaina, papildoma administracinė našta paslaugų teikėjui ir pirkėjui, ilgas laukimas, bei menkas pritaikymas mažavertėms paslaugoms. Siūlymai: Įgyvendinant priemonę užtikrinti jos patrauklumą per administracinės naštos sumažinimą, pagalbą formalizuotis, praplečiant namų ūkių paslaugų ratą ir pritaikomumą trumpalaikiams/ sezoniniams darbams.

Išmokų įsidarbinus pratęsimas nuo 6-ųjų iki 12-os mėn. Priemonėje siūloma prailginti laikotarpį, kuriam galima sustabdyti nedarbo išmokos mokėjimą, siekiant paskatinti jas gaunančius asmenis įsidarbinti be rizikos prarasti išmokas. Vertinimas: Nėra galimybės atlikti priemonės vertinimo dėl Sodros kaupiamų duomenų trūkumo. Siūlymai: Kaupti duomenis asmens lygmeniu apie nedarbo išmokas ir jų sustabdymą, bei pakeisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 11-ąjį straipsnį suteikiant galimybę asmenims atnaujinti nedarbo draudimo išmokų mokėjimą daugiau nei vieną kartą.

„Gerovės tiltai“. „Gerovės tiltų“ paskatos esmė – suteikti galimybę nedarbo išmokas gaunantiems asmenims, sukūrusiems verslą ar pradėjusiems teikti paslaugas individualiai, vienu metu gauti ir pajamas iš veiklos, ir nedarbo išmokas. Šia priemone tikimasi paskatinti formalizuotis naujus verslus. Apžvelgiami Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomi „gerovės tiltų“ priemonės modeliai bei Lietuvoje Užimtumo tarnybos taikoma „Savarankiško užimtumo rėmimo“ priemonė. Vertinimas: Užimtumo tarnybos taikoma „Savarankiško užimtumo rėmimo“ priemonė suteikia galimybę gauti vienkartinę išmoką darbo vietai susikurti ar prisitaikyti, tačiau priemonė nepopuliari, nes yra orientuota į gamybą, tuo tarpu kai dauguma naujų verslų – paslaugos. Siūloma priemonės taikymą įgyvendinti apribojant (vienetų prasme) paramą gamybai, tuo pačiu paskirstant daugiau paramos paslaugų sferai, įskaitant darbo užmokesčio elementą. Atlikus pakeitimus priemonė atliktų „gerovės tilto“ vaidmenį iš nedarbo į nuolatinį darbą. Atsižvelgiant į kitų šalių praktiką rekomenduojama pereiti nuo vienkartinės subsidijos link išmokų už progresą dalimis.

Rezultatai

Tyrimo ataskaita ir rekomendacijos numatomos pristatyti Vyriausybės šešėlinės ekonomikos mažinimui skirtoje komisijoje (LRV 2002-06-06 nutarimas Nr. 829) (2019 vasario mėn. 15 d.).

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/20181129-paskatos-naujam-verslui-neveikti-seselyje.pdf>

ID KORTELĖS STATYBŲ SEKTORIUJE. UŽSIENIO IR LIETUVOS PRAKTIKOS APŽVALGA IR PASIŪLYMAI

Objektas

Vertintos dvi įgyvendinamos priemonės (gyventojų pajamų mokesčio (GPM) susigrąžinimas pirkus t.t. paslaugas ir išmokų įsidarbinus pratęsimas) bei viena svarstoma įgyvendinti priemonė („gerovės tiltai“).

Tikslas

Apžvelgti Lietuvos ir užsienio ID kortelių taikymo statybų sektoriuje praktiką ir, atsižvelgiant į Lietuvos kontekstą, pateikti siūlymus dėl veiklos mechanizmo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo įgyvendinant priemonę šalies mastu.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Dokumente nagrinėjami priemonės veiklos mechanizmai 12-oje kortelę taikančių Europos šalių, lyginama priemonės apimtis, privalomumas ir reguliavimą užtikrinančios institucijos. Šalyse, kur priemonė yra privaloma, atsakomybė užtikrinti, kad visi darbuotojai segėtų korteles, yra darbdavio pusėje, o iš valstybės pusės šį procesą reguliuoja ir prižiūri darbo inspekcija. Mažinant „šešėlį“ statybų sektoriuje ID kortelė derinama su papildančiomis priemonėmis: rangovo atsakomybės aktu, lengvatomis dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose bei įvairiomis drausminančiomis priemonėmis.

Kortelė vertinama kaip pasiteisinusi priemonė siekiant užtikrinti deramą darbo saugą ir sveikatą, bei tinkamą darbo santykių įforminimą, apskaitą ir apmokėjimą. Iš visų statybų kortelę įdiegusių šalių naudos analizę yra atlikusi tik Suomija, kur per 18 mėnesių po prievolės segėti kortelę įvedimo į valstybės biudžetą buvo surinkta papildomai 500 mln. Eur mokesčių, nors bendrai paėmus sektoriaus apyvarta mažėjo.

Remiantis kitų šalių praktika, valstybinei darbo inspekcijai ir jos partneriams siūloma statybų ID kortelę ir joje kaupiamus elektroninius duomenis naudoti atliekant e-inspektavimus (susiejant su darbo inspekcijos „Jungtinių operacijų grupės“ analitinės grupės veikla), informacijos sklaidai ir prevencinėms programoms

Rezultatai

Tyrimo ataskaita ir rekomendacijos pristatytos Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijai, sudarytai Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 697 „Dėl Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos sudarymo“, 2018 m. lapkričio 15 d. pasitarimo metu. Komisijos sprendimu priemonės įgyvendinimas paskirtas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/20181112-ID-korteles-statybu-sektoriuje.pdf>

LIETUVOJE VEIKIANČIŲ VALSTYBINIŲ LABORATORIJŲ ANALIZĖ

Objektas

Valstybės biudžetinių įstaigų ar jų padalinių (bandymų ir kalibravimo laboratorijų), išskyrus valstybinius mokslinių tyrimų institutus, (toliau – valstybinių laboratorijų) vykdomi valstybiniai tyrimai.

Tikslas

Atlikti Lietuvoje veikiančių valstybinių laboratorijų analizę, identifikuoti laboratorijas, teikiančias analogiškas paslaugas arba analogiškas rinkoje teikiamoms paslaugoms, ir pateikti Vyriausybės kanceliarijai argumentuotus pasiūlymus dėl laboratorijų tinklo galimo optimizavimo.

Pagrindiniai tyrimo rezultatai

Identifikuotos dvi analogiškus tyrimus vykdančios valstybinių laboratorijų grupės: 1) analogiškus kriminalistinius ir teismo ekspertizės tyrimus atliekančių 8-ių laboratorijų, esančių Vidaus reikalų ministerijos ir Teisingumo ministerijos valdymo srityse, grupė, kurią sudarė Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio ir Šiaulių apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų padaliniai, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras ir Lietuvos teismo ekspertizės centras; 2) analogiški tyrimai maisto ir veterinarijos, naftos produktų ir aplinkos tyrimų srityse 7-iose valstybinėse laboratorijose, esančiose Žemės ūkio ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos valdymo srityse. Pagal tyrimo objektą sąlyginai išskirtos trys laboratorijų grupės:

1) maistas ir pašarai, klinikinė ir patologinė medžiaga, vanduo (maistui) – laboratorijos ŽŪM valdymo srityje (Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas, Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Augalininkystės produktų kokybės tyrimų laboratorija (skyrius), VĮ „Pieno tyrimai“) ir SAM (Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija) bei FM (Muitinės laboratorija) valdymo srityse;

2) vanduo (aplinkos), gruntas, oras – laboratorijos SAM (Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija) ir AM (Aplinkos apsaugos agentūros Aplinkos tyrimų departamentas) valdymo srityse;

3) naftos produktai – laboratorijos FM (Muitinės laboratorija) ir TM (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Naftos produktų bandymų laboratorija) valdymo srityse.

Be to, nustatyta, kad daugumoje valstybinių laboratorijų bent dalis tyrimų atliekama neakredituotais tyrimų metodais. Trijų laboratorijų (Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos, P. Gudyno restauravimo centro technologinių tyrimų laboratorijos, VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ Brangakmenių tyrimo laboratorijos) visi vykdomi tyrimai buvo neakredituoti.

Taip pat išanalizuoti laboratorijų vykdomi tyrimai pagal užsakovą (valstybė / privatus sektorius). 7 laboratorijos daugumą tyrimų vykdė pagal privačių asmenų užsakymus: VĮ mašinų bandymo stoties Mašinų bandymų laboratorija, VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centro Nuotekų valymo įrenginių laboratorija, VŠĮ Technikos priežiūros tarnybos Bandymų ir tyrimų laboratorija, VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ Prabavimo ir įspaudavimo laboratorija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM Gaisrinių tyrimų centro Produktų tyrimų skyrius, VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ Brangakmenių tyrimo laboratorija, AB „Vilniaus metrologijos centras“ Jungtinė laboratorija.

Remiantis analogiškų tyrimų analize, pasiūlyta atitinkamose analogiškų tyrimų grupėse svarstyti alternatyvas: 1) visų tyrimų konsolidavimo vienoje laboratorijoje, 2) visų analogiškų tyrimų konsolidavimo vienoje laboratorijoje. Atliekant laboratorijų veiklos optimizavimo galimybių vertinimą, pasiūlyta

nustatyti: 1) veiklos efektyvumo vertinimo rodiklius, 2) galimybes konsoliduoti besidubliuojančius tyrimus ir (ar) susijusias funkcijas atskirose laboratorijose bei su tuo susijusias rizikas, 3) bendras tyrimų infrastruktūras ir jų panaudojimo efektyvumą, 4) galimybes perduoti dalį veiklų valstybiniam mokslinių tyrimų institutams ir (ar) privačiam sektoriui.

Atsižvelgiant į didelį laboratorijų, kuriose neakredituotų tyrimų charakteristikos sudaro ženklų visų tyrimų charakteristikų dalį, pasiūlyta: 1) pagal ministerijų kompetenciją kartu su Nacionaliniu akreditacijos biuru įvertinti individualių laboratorijų / tyrimų akreditavimo poreikį, atsižvelgiant į galimą naudą ir akreditavimo kaštus, 2) pagal ministerijų kompetenciją, peržiūrėti atitikties įvertinimo tvarką reglamentuojamose srityse.

Atsižvelgiant į aukštą privačių užsakymų dalį nuo visos tyrimų apimtys, pasiūlyta įvertinti galimybes reorganizuoti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM Gaisrinių tyrimų centro Produktų tyrimų skyrių, pertvarkant VĮ ar VVĮ.

Rezultatai

Tyrimo ataskaita ir siūlymai pristatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kancelijai. Tyrimo ataskaita išsiųsta Teisingumo ministerijai, kuri koordinuoja LR teisingumo ministro 2017 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. 1R-139 sudarytos darbo grupės rengiamą teismo ekspertizės įstaigų konsolidavimo veiksmų planą.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/labradoriju-analogiski-tyrimai.pdf>

2018 METŲ MOKSLO, STUDIJŲ IR INOVACIJŲ BŪKLĖ

Objektas

Lietuvos studijų, mokslo ir inovacijų būklė: 2017–2018 m. priimti pagrindiniai nacionalinio lygmens sprendimai ir iniciatyvos, turėjusios įtakos mokslo, studijų ir inovacijų būklei bei jos kaitai bei tendencijos šiose politikos srityse.

Tikslas

Remiantis oficialiaja statistika, registrų duomenimis, teisės aktais, ekspertinėmis įžvalgomis ir MOSTA vykdytais tyrimais, atskleisti kuo platesnę, o kartu ir įvairiapusiškesnę studijų, mokslo ir inovacijų sistemų situaciją ir pateikti įžvalgų bei rekomendacijų dėl minėtų sričių politikos tobulinimo.

Tyrimo rezultatai ir rekomendacijos

Finansavimas moksliniams tyrimams ir studijoms mažėja:

- MTEP išlaidos 2016 m. buvo 27 proc. mažesnės nei 2015. Šie pokyčiai glaudžiai susiję su ES investicijų sumažėjimu keičiantis finansavimo periodui. Finansavimo sumažėjimas ženkliausiai palietė aukštojo mokslo sektorį, tad galima daryti prielaidą, kad šis sektorius yra labiausiai priklausomas nuo ES paramos. Valdžios ir verslo sektoriuose mažėjimas siekė kelis proc. Nuo 2013 metų MTEP veiklą deklaravusių įmonių skaičius mažėja, bet išlaidų suma didėja.
- Lietuva yra išsikėlusį tikslą iki 2020 m. išlaidas MTEP padidinti iki 1,9 proc. nuo BVP. Vis dėlto 2016 m. šis rodiklis siekė vos 0,74 proc. ir buvo beveik tris kartus mažesnis už ES vidurkį (2,04 proc.).
- Mažėjant studentų skaičiui, planuojamos valstybės biudžeto lėšos studijoms Lietuvos mokslo ir studijų institucijose finansuoti per praėjusius penkerius metus mažėjo: 2018 m. buvo 6 proc. mažesnės nei 2013 m.

Priėmimas į aukštąsias mokyklas: studentų skaičius mažėja, bet studijuoti pradeda geriau pasirengę:

- Nuo 2012 m. studentų priimtų į bakalauro studijas universitetuose sumažėjo 34 proc., kolegijose – 22 proc.
- Nors dėl 2017 m. įgyvendintų priėmimo sistemos pakeitimų priimtųjų studijuoti skaičius sumažėjo 8 proc., vis dėlto įstojusiųjų dalis nuo visų stojančiųjų ES ir EBPO kontekste išliko didelė.
- 2016-2017 m. su mažu (mažesniu nei 4) konkursiniu balu į kolegijas priimtų studentų dalis sumažėjo 5, į universitetus – 9 procentinių punktų, o per trejus metus – atitinkamai 8 ir 19 procentinių punktų.

Kokybės užtikrinimas pereiti nuo kokybės kontrolės prie kokybės tobulinimo funkcijos:

- Tarptautinių ekspertų rekomendacijose dėl išorinio kokybės užtikrinimo siūloma pereiti nuo kokybės kontrolės prie kokybės tobulinimo, imtis iniciatyvos labiau integruoti programų ir institucinius vertinimus, toliau integruoti ir paprastinti vertinimo procedūras, rengti temines kokybės tobulinimo analizes

Studijų organizavimas: daugiau nei pusė I ir II pakopos studentų teigia, kad yra patenkinti studijų kokybe. Didėja užsienio studentų skaičiai.

- 58 proc. Lietuvos studentų teigia, kad dėstymo kokybė juos tenkina, 27 proc. studentų nėra nei patenkinti, nei nepatenkinti, 15 proc. – nepatenkinti.
- 2013–2017 m. į Lietuvos aukštąsias mokyklas įstojusių užsieniečių skaičius išaugo 15 proc. Iš viso per 6 metus į šalies aukštąsias mokyklas įstojė 10246, o praėjusiais metais studijas Lietuvoje pasirinko 1846 užsieniečiai.

Absolventų įsidarbinimas iškart po studijų išlieka iššūkiu

- Praėjus pusmečiui nuo studijų baigimo penktadalis universitetų ir trečdalis kolegijų pirmos pakopos studijų absolventų dirba darbus, kuriems užtektų profesinės mokymo programose įgyjamų kompetencijų.
- Tarp magistratūros ir vientisųjų studijų absolventų dirbančių žemos kvalifikacijos reikalaujančius darbus gerokai mažai, atitinkamai 12 ir 8 proc.

Dėstytojai ir tyrėjai: darbo užmokestis šiek tiek auga:

- 2017 m. visų dėstytojo ir mokslo darbuotojo pareigybių darbo užmokesčio vidurkis augo (išskyrus kolegijų dekanus ir universitetų mokslo darbuotojus).
- Palyginti su 2012 m., kolegijose dėstytojų užimtų etatų skaičius sumažėjo 27 proc., o universitetuose – 23 proc.
- MOSTA atliktos apklausos rezultatai atskleidė, jog tyrėjai moksliniams tyrimams gali skirti tik mažiau nei pusę savo darbo laiko, o likusi 40–50 proc. laiko dalis tenka administraciniams darbams ir dėstymui.

MTEPI bendradarbiavimas: verslo atstovams trūksta aiškos informacijos apie bendradarbiavimo galimybes

- Pasauliniame konkurencingumo indekse pagal universitetų ir verslo bendradarbiavimo rodiklį Lietuva užima 37 iš 137 stebimų valstybių.
- Didžiausias verslą, norintį bendradarbiauti su mokslu, stabdantis veiksnys – aiškiai iškomunikuotos ir naudingos informacijos trūkumas. Šią priežastį kaip vieną iš pagrindinių nurodė septyni iš dešimties verslo atstovų.

MTEPI rezultatai nežymiai gerėja:

- MTEP veiklos rezultatai nėra pastovūs. Tikėtina, kad tai priklauso nuo MTEP veiklos finansavimo svyravimo, susidarancio dėl 2016–2020 m. laikotarpio ES paramos priemonių vėlavimo.
- Nors Lietuva užsitikrino vos 0,08 proc. BVP arba 32 mln. eurų, per ketverius metus nuo programos „Horizontas 2020“, skirtos mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimui, pradžios, tačiau pamečiui rezultatai gerėja.
- Pagal suminį pritrauktų lėšų kiekį programoje „Horizontas 2020“ mažos ir vidutinės įmonės aplenkė Lietuvos universitetus ir institutus
- Tolygiai daugėja intelektinės ir pramoninės nuosavybės apsaugojimo atvejų, lietuviai tampa aktyvesni ir užsienio šalių patentų biuruose.
- Per paskutiniuosius metus auga MTEPI imlus verslo sektorius, dirbančiųjų jame skaičius, išlaidos personalui.

Rezultatai

2018 m. birželio 19 d., Lietuvos mokslo akademijoje, suinteresuotoms pusėms buvo pristatyta MOSTA parengta Lietuvos mokslo, studijų ir inovacijų būklės apžvalga.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/bukle-2018-web.pdf>

PROFESINIO MOKYMO BŪKLĖ

Objektas

Profesinio mokymo (PM) kontekstas, ištekliai, raida (prieinamumas, kokybė, atitiktis valstybės, rinkos ir individo poreikiams), profesinis orientavimas, profesinio mokymo veiksmingumas.

Tikslai

- Pateikti informaciją apie profesinio mokymo raidą ir dabarties iššūkius;
- Iširti duomenų pakankumą profesinio mokymo stebėsenos sistemos kūrimui.

Tyrimo rezultatai ir rekomendacijos

Profesinis mokymas dažniausiai vertinamas tik pagal atitiktį verslo poreikiams, dažnai pamirštant jo indėlį į socialinės atskirties mažinimą. Lietuva yra tarp ES valstybių, kuriose skurdo rizikos rodikliai vieni aukščiausių. Mažų pajamų šeimų moksleiviai dvigubai dažniau pereina į profesines mokyklas nei kiti moksleiviai. Profesinio mokymo įstaigose negalią turinčių mokinių skaičius 2,6 karto didesnis už negalią turinčių studentų skaičių aukštosiose mokyklose (universitetuose ir kolegijose). Profesinio mokymo įstaigų skyriai veikia 5 iš 8 baudmės atlikimo vietų.

Profesinio mokymo patrauklumas išlieka dideliu iššūkiu. Mokinių, kurie renkasi kartu su profesija įgyti vidurinį išsilavinimą dalis išlieka maža palyginti su ES valstybių vidurkiu (atitinkamai 27,2% ir ES28 – 49,3% 2016 metais). Vertinant pagal apskritis jis skiriasi apie 1,7 karto. Profesinis orientavimas Lietuvoje nėra pasiekiamas visoms visuomenės grupėms. 21 savivaldybėje nėra skiriama nė vieno etato karjeros specialistui.

Egzistuojanti finansinė priklausomybė nuo mokinių skaičiaus turi neigiamos įtakos profesinio mokymo kokybei ir jo atitikčiai darbo rinkos poreikiams. Valstybės lėšos formaliajam profesiniam mokymui skiriamos taikant lėšų vienam mokiniui principą. Todėl, mažėjant mokinių skaičiui, PM įstaigų galimybės užtikrinti laiku atliekamą praktinio mokymo bazės atnaujinimą, atitinkamą mokytojų kvalifikacijos tobulinimą ir reikiamų mokymo priemonių įsigijimą irgi mažėja. Valstybės išlaidų profesiniam mokymui dalis (0,3 proc.) nuo BVP Lietuvoje – viena mažiausių tarp ES šalių.

Senstanti mokinių bendruomenė – naujas iššūkis profesinio mokymo kokybei. Mokinių senėjimo tendencija pastebima visų tipų profesinio mokymo programose. Tai signalizuoja apie poreikį keisti mokymo metodus, labiau juos orientuojant į skirtingo amžiaus ir įvairių poreikių žmones.

Pastangų padidinti Profesinio mokymo ir verslo bendradarbiavimą poveikis kol kas nėra didelis. Nors pameistrystė vertinama kaip veiksminga perėjimo iš mokymosi į darbą priemonė, Lietuvoje jos populiarumas menkas. 2017 m. pagal profesinio mokymo pameistrystės organizavimo formą mokėsi 1,7 proc. visų 2017–2018 m. m. PM mokinių. Viena galimų priežasčių – dauguma (81 proc.) šalyje veikiančių įmonių yra mažos (iki 9 darbuotojų) ir nėra suinteresuotos vykdyti profesinio mokymo. Profesinio mokymo absolventų įsidarbinamumas gana žemas palyginti su aukštojo mokslo absolventais. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro užsakymu 2018 m. atlikto kiekybinio tyrimo duomenimis tik ketvirtadalis darbdavių (dažniau didesnės įmonės) bendradarbiauja su PM įstaigomis dėl specialistų rengimo ar jų kvalifikacijos tobulinimo.

Duomenų fragmentiškumas riboja galimybes įvertinti profesinio mokymo būklę pilna aprėptimi. PM sistemos veiksmingumą būtų galima vertinti pagal rodiklius, numatytus įvairios planavimo trukmės valstybės dokumentuose. Tačiau dažnai dokumentuose apibrėžti rodikliai nėra tiesiogiai susiję su profesiniu mokymu ir todėl nėra aišku, kokia siektina PM reikšmė. Kita problema susijusi su skirtingais tų pačių rodiklių siekiniais skirtinguose dokumentuose. Duomenų bazės, kuriose kaupiama informacija apie profesinį mokymą, priklauso skirtingoms sistemoms (pvz., Švietimo valdymo informacinėje sistemoje kaupiami duomenys tik PM įstaigų, kurios įgyvendina pirminį profesinį mokymą, duomenys, Užimtumo tarnyba kaupia informaciją tik apie bedarbius, Ūkio ministerija renka informaciją apie priemonės „Kompetencijų vaučeris“ įgyvendinimą). Kai kuriais atvejais informacija nacionaliniu lygmeniu apskritai nėra renkama ar prieinama.

Rezultatai

Paskelbta tyrimo ataskaita, jo rezultatai aptarti renginyje Profesinis mokymas 2018. Organizuotos diskusijos: Profesinis mokymas ir sumani visuomenė strategijos Lietuva 2030 kontekste; Naujos kartos profesinis mokymas Lietuvoje – koks jis?.

Tyrimas paskelbtas

<https://mosta.lt/images/tyrimai/profesinio-mokymo-bukles-apzvalga-2018.pdf>

<https://mosta.lt/images/tyrimai/santrumpos/profesinio-mokymo-bukles-santrauka-2018.pdf>

